

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Kandidatuppsats

Alla får vara med!

*En undersökning om ungdomars delaktighet i
biblioteksverksamheten.*

Författare: Rebecka Elofsson &
Tina Vilhelmsson

Handledare: Sara Ahlryd & Lars
Seldén

Examinator: Joacim Hansson

Termin: Vt17

Ämne: Biblioteks- och
informationsvetenskap

Nivå: Kandidat

Kurskod: 2BO01E

Abstract

Public libraries have begun to realize that they must try to develop the youth department, youth participation, and event planning in order to create an attractive meeting place youths can see as a resource in their lives. Librarians have also begun to realize that the youth department needs more space than it had before and preferably to not integrate youths with children, because youths would like to be seen as individuals and developing adults. Libraries also realize that they need to ask the youth what they want and need out of their library experience to make youth libraries a competing force and an advocate for youth development.

The purpose of this paper was to investigate how youth librarians work with young individuals to make them involved in the library. The study is based on the theory of Positive Youth Development (PYD), which is centered on the need for young people to build relationships, feel involved, and feel needed to develop into well-rounded, healthy, and active individuals of society. The theory is based on previous research in various areas of youth development, compiled in order to build a clear and unified theory. For the gathering of empirical material, a qualitative method was used in which interviews were conducted with eight librarians in five libraries across Sweden. The results showed that youth librarians want to work with youths to improve their libraries and to be a resource for young library users. Most youth librarians are passionate about their jobs and wish to include youths in the planning and performing of library activities, as well as listen to their requests in issues about the library facilities, and they want to build a genuine connection with the youths both inside and outside of the libraries, as well as on social media platforms. However, youth librarians face difficulties in making these requests into reality; having to work against issues as the opinions of youths as problems shared by the adult public and other librarians, as well as working with a group as diverse as youths.

Nyckelord

Ungdomar, Delaktighet, Evenemang, Bibliotek, Lokaler, Vuxna, Positive Youth Development, PYD

Innehåll

1 Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering	2
1.2.1 Avgränsningar	3
1.3 Syfte	3
1.3.1 Frågeställning	3
2 Tidigare forskning och litteraturgenomgång.	4
2.1 Ungdomskultur	4
2.2 Bibliotek och ungdomar	5
2.2.1 Tidigare forskning om ungdomar och bibliotek	5
2.2.2 Forskning om delaktigheten i biblioteksverksamheten	6
2.2.3 Evenemang	9
2.2.4 Lokaler	11
3 Teori	12
3.1 Positive Youth Development (PYD)	12
3.2 Teorianknytning	15
3.3 Teorikritik	16
4 Metod	17
4.1 Val av metod	17
4.2 Urval	17
4.3 Utformningen av intervjun	17
4.4 Undersökningen genomförande	18
4.5 Metodreflektion	19
5 Resultat	20
5.1 Lokalutformning	20
5.1.1 Ungdomsavdelning	21
5.2 Evenemang	24
5.3 Deltagande	25
5.3.1 I evenemang	25
5.3.2 I lokalutformningen	26
5.3.3 Sociala medier	27
5.4 Utmaningar	27
5.4.1 Vuxna	28
5.4.2 Ungdomar	28
6 Analys	30
6.1 Deltagande	30
6.2 Evenemang	31
6.3 Lokaler	32
6.4 Utmaningar	33
7 Diskussion	34

7.1 Deltagande	34
7.2 Evenemang	35
7.3 Lokaler	35
7.4 Utmaningar	36
8 Slutsatser	38
Sammanfattning	40
Referenser	41
Bilagor	I
Bilaga A Introduktions brev	I
Bilaga B Intervjuguide 1	II
Bilaga C Intervjuguide 2	III

1 Inledning

I dagens biblioteksverksamhet möjliggörs en mängd olika verksamheter och tjänster för användarna. Folkbiblioteket ska vara tillgängligt för alla, och detta är något som verksamheten ska spegla. Rydsjö och Elf tar upp hur ungdomar som målgrupp för folkbiblioteket varit ett ”evigt problem” och att ansvaret för dem har hamnat mellan barnavdelningen och vuxenavdelningen (2007, s. 137). Ungdomarna har inte bara fallit mellan stolarna, de har alltid funnits mellan stolarna. De beskrivs som en svår grupp att nå ut till, de är föränderliga, stökiga, och svåra att nå.

Alla vuxna har varit ungdomar vid någon tidpunkt i sina liv, det gör inte vuxna till experter på ungdomar, men det borde skapa en förståelse för unga människor och en liten insikt i unga människors tankesätt. Istället finns i många fall en ”vi mot dem”-känsla, ungdomarna är svåra att förstå då de har sina trender, kulturer, och grupperingar. Detta är saker som dock alltid har funnits, och skalas det bort från ungdomarna som grupp står där individer. Unga individer på väg in i vuxenvärlden.

Dessa unga individer behöver stödjande, välkomnande, och lyssnande vuxna som kan aktivera, intressera, och bygga upp dem inför vuxenlivet och dessutom visa på att det inte är något fel med att vara ung. För folkbibliotek innebär detta att skapa ungdomsavdelningar, med ungdomsbibliotekarierna, som är aktiva och intresserade av de unga individernas välfärd och upplevelser. Folkbiblioteken ska vara till för alla, därmed även ungdomar.

Vi har i denna uppsats undersökt hur folkbibliotekarierna arbetar med att skapa ett samarbete mellan ungdomar och folkbiblioteken. Framst har vi fördjupat oss inom tre områden: utformningen av ungdomsavdelningar, planerandet och utförandet av olika evenemang, och de utmaningar bibliotekarierna ställs inför. Vi har specifikt intresserat oss för hur bibliotekarierna har gått tillväga för att skapa en aktiv mötesplats för unga där de känner sig sedda och hörda.

1.1 Bakgrund

Joacim Hansson skriver i boken *Folkets bibliotek? Texter i urval 1994-2012* (2012, s. 27) att folkbiblioteken är de senaste decennierna de mest besökta offentliga institutionerna, även om det har varit en minskning med besökare är det fortfarande över halva svenska befolkningen som uppger att de har besökt ett folkbibliotek under ett år.

Enligt biblioteksrapporten från 2016 låg utlåningssiffran för alla invånare på 7,5 lån per person i Sverige. Samtidigt låg den på 15,2 lån per person enbart för barn och ungdomar (Kungliga biblioteket, 2016). Denna statistik visar att utlånen på barn- och ungdomsavdelningarna är dubbelt så höga som det nationella genomsnittet. Däremot när det kommer till biblioteksverksamheten prioriterar man till en högre grad barnverksamheten mer än ungdomsverksamheten. Enligt Rydsjö och Elf (2007, s. 137) är ungdomarna en underprioriterad grupp på biblioteken som måste anpassa sig efter det

utrymme de blir tilldelade, ofta blir även ansvaret för ungdomsavdelningen hängande mellan barn- och vuxenavdelningen.

Enligt Sernhede och Lindgren (2015, s. 13, s. 81) är ungdomar en väldigt ombytlig grupp där trender kan ändras inom några månader. Denna ombytlighet kan skapa problem när vuxna ska försöka förstå de unga, och även skapa mötesplatser för dem. De skriver även att medier uppblåser ungdomskulturen så den blir uppmålad som en upprorisk, protesterande, och upptågande grupp av individer som skapar problem, bara för att vuxna inte förstår och inte vill förstå deras kultur. Detta leder till att ungdomarna känner sig förvirrade över sin utveckling och blir instängda i en social karaktär.

Spielberger och Whalen (2002) tar upp att det inte bara är att få ungdomarna delaktiga i verksamheten på biblioteket, utan det är också viktig att ha personal som har kompetens och är intresserade och brinner för att jobba med ungdomar, och vara en språkperson för dem för att hjälpa dem att få sina röster hörda.

1.2 Problemformulering

Ungdomar är en underprioriterad grupp i jämförelse med resterande biblioteksanvändare, barn och vuxna får och tar större plats i lokalutformningen och i eventsammanhang (Rydsjö & Elf, 2007).

Vi blev nyfikna att ta reda på om detta verkligen stämmer med att ungdomar blir underprioriterade på biblioteken. Enligt Spielberger och Whalen (2002) är det nödvändigt att personalen som blir tilldelad uppdraget att jobba med ungdomsverksamheten har viljan och kompetensen att utföra detta uppdrag. Ungdomar är en ombytlig grupp som tar upp, ändrar, och utvecklar trender (Sernhede, 1996). Eftersom ungdomarna är en så extremt ombytlig grupp behöver de en extra motivation för att besöka biblioteken och känna sig välkomna och få sin röst hörd.

Vi såg utifrån problematiseringen en intressant aspekt att studera om hur ungdomsbibliotekarierna arbetar med ungdomarna. Upplever de ungdomarna som ett tillskott på biblioteken eller bara som ett problem? Vilka dilemman möter de i sitt arbete på biblioteken? Underprioriterar biblioteken verkligen ungdomarna lokalmässigt? Studien har utgått från ett folkbibliotekarieperspektiv på hur arbetet går till och vilka hinder de möter.

På folkbiblioteken och i en stor del av forskningen samlas ofta barn och unga i en grupp, vi vill med vår uppsats framhålla vikten av att undersöka endast ungdomar i förhållande till bibliotek. De är en viktig grupp som allt för ofta hamnar i skymundan i verksamheten.

Barn introduceras till biblioteken genom föräldrar och förskolor, babysång och sagostunder, och sedan förväntas de vara biblioteksanvändare genom resten av livet. När de som unga tonåringar får mer bestämmanderätt över sin egen fritid upptäcker de att biblioteket som hade mycket att erbjuda dem som barn inte har lika mycket att

erbjuda dem som ungdomar. Avdelningen är mindre, evenemangen är färre, och de vuxna är inte lika förtjusta över att se dem på biblioteket. Samtidigt undrar bibliotekarier och andra vuxna varför ungdomar inte besöker folkbibliotek. För vissa blir svaret att de unga har datorer, tv-spel, andra fritidsaktiviteter, skoluppgifter, och mycket annat som tar upp deras tid. Är det dock hela svaret? Undviker unga biblioteket för att de har mycket annat att lägga sin tid på eller lägger de sin tid på annat för att biblioteken erbjuder dem mindre i jämförelse med vad de erbjuder barn och vuxna?

Med denna uppsats kommer vi endast kunna skrapa på ytan av dessa frågor och förhoppningsvis skapa ett intresse för djupare studier och undersökningar om ungdomar och ungdomsavdelningar på de svenska folkbiblioteken.

1.2.1 Avgränsningar

Studien avgränsades till svenska folkbibliotek och deras ungdomsavdelningar. Vi valde att inte ta med universitetsbibliotek eftersom de inte har någon verksamhet som riktar sig mot ungdomar. Vi har valt bort skolbibliotek eftersom vi vill rikta denna studie utanför skolans väggar. Vi har valt att rikta denna studie mot folkbiblioteken eftersom de har en sådan stor bredd på besökare och möter ungdomarna på deras fritid. Vi valde att bara fokusera på ungdomar från tretton år och uppåt, eftersom barn under tolv är en prioriterad grupp på biblioteken och har större plats på biblioteken. Vi valde även bort vuxna eftersom även de har stor plats på biblioteken i jämförelse med ungdomar.

1.3 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur folkbibliotekarier, och då främst ungdomsbibliotekarier, arbetar med att göra unga användare mer delaktiga i bibliotekens verksamhet.

1.3.1 Frågeställning

Följande frågeställningar har vi använt oss av för att kunna besvara syftet med denna uppsats:

- Hur involveras ungdomar i biblioteksverksamheten?
- Hur kan unga användare delta i utformningen av bibliotekets lokaler?
- Vilka utmaningar möter bibliotekarierna i arbetet med ungdomar?
- Hur delaktiga är ungdomar i bibliotekens evenemang?

2 Tidigare forskning och litteraturgenomgång.

I den tidigare forskningen tar vi upp den forskning som har bedrivits inom ungdomskultur och inom bibliotek och ungdomar.

2.1 Ungdomskultur

Forskningen om ungdomskultur och ungdomsteori är ett väl utforskat ämne med mycket material att välja bland. Vi har i första hand fokuserat på svenska forskare, så som Ove Sernhede, Mats Lieberg och Simon Lindgren. För att förstå sig på ungdomar och deras livsstil bör man känna till begreppet ”ungdomskultur”. I detta avsnitt ger vi begreppet en innebörd och samtidigt ger vi en bild på hur begreppet har utvecklats under årens gång.

Begreppet och forskningen om ungdomskultur har existerat sedan 1940-talets efterkrigstid, när ungdomsperioden förlängdes och ungdomskulturen började formas. Lindgren skriver att eftersom ungdomarna fick mer fritid och mer pengar var det en av de största anledningarna som gjorde att livsstilen kunde börja gro och utvecklas, och med denna utveckling blev avstånden till föräldragenerationen större (Lindgren, 2015, s. 13). Sernhede (2015, s. 81) tar upp att under olika decennier har unga människor skapat olika kulturer efter som de har haft svårigheter med att hitta sin plats och tillhörighet i det föränderliga samhället. Allt startade på 1940-talet med swingpjattar och dansbaneländet, på 1950-talet var det rock'n roll, knuttar, och raggare. På 1960-talet kom droger, mods, och hippies och på 1970-talet var det punkens radikala avståndstagande från den samhälleliga ordningen som skapade oro. Mitten på 1980-talet blev rejavarnas extatiska danskultur, skinnskallarnas våldsfascination och hiphopkulturens rappare och graffitimålare i centrum för moralpaniken. Däremot hade dessa kulturer sina ursprung utanför Sveriges gränser.

När ungdomarna synliggörs i exempelvis medier beskrivs de ofta som en ”skräpande, odisciplinerad flock” vars upptåg, protester och uppror skapar ständigt debatter om oordning, normlöshet och förfall (Lindgren, 2015, S. 12). Lindgren (2015, S. 11f) tar upp Emmabodafestivalen som skedde 2013 som blev lyckat och den bästa på länge, genom både vädret och stämningen enligt festivaldeltagarna. Lindgren tar även upp en annan synpunkt i ett tidningsreportage som skrevs i Dagens Nyheter 4 juni 2008 som handlade om Emmabodafestivalen och nedskräpningen som täckte över gräsmattan, att det hade varit ovanligt många brott, som stölder och narkotikabrott. Denna prägling som gjordes illustrerar den syn föräldragenerationen och samhället förhåller sig till, definierar och uppfattar ungdomskulturella uttryck.

Ungdomskulturforskningen präglas av en tvärvetenskaplighet, enligt Sernhede (1996, s. 131) har det gjort detta ämne ett intressant forskningsområde bland svenska samhälls- och kulturvetenskapsforskare. Lieberg (2002) tar upp att den traditionella synen på ungdomsperioden har betraktats som en träningsperiod inför vuxenlivets krav. Man har betraktat ungdom som en sjukdom som man växer ifrån. Detta tankesätt är inte längre

hållbart i dagens samhälle. Genom de senaste åren har man lagt märke till ett samband mellan samhällsförhållanden och ungdomarnas kulturella aktiviteter. Sernhede (1996, s. 131) nämner att modernitetens problematik har urholkat livsformer och öppnat upp identiteter, unga ställs nu inför val som de ska göra för att utvecklas och bli vuxna, men egentligen har de inte utvecklat en stabil struktur och rutiner för sitt sociala liv för att möta modernitetens krav.

Lieberg nämner att ungdomstiden framstår som ett slags social karantän och instängdhet i väntan på vuxenlivet, men även att ungdomslivet kan framstå som spännande och bekymmersfri med en mängd möjligheter. Han skriver även att ungdomslivet är en strategi för att lära sig att vara ung, samtidigt som detta uppfattas som ett sätt att bli vuxen på (Lieberg, 2002).

2.2 Bibliotek och ungdomar

I detta avsnitt redogör vi för den tidigare forskningen som har bedrivits inom ämnet ungdomar och bibliotek. Vi vill främst koncentrera oss på att ta reda på vad och hur ungdomar och bibliotekarierna har för attityd, synpunkter, och uppfattningar om varandra.

2.2.1 Tidigare forskning om ungdomar och bibliotek

Den svenska forskningen om ungdomar och bibliotek är ett område som har en bristande forskning, då det inte har bedrivits en större satsning. Kerstin Rydsjö är en svensk universitetsadjunkt och doktorand, och är en av de få forskare som har forskat om barn och ungdomar på biblioteket. I ett uppdrag tillsammans med AnnaCarin Elf har de bedrivit en kunskapsöversikt över forskning inom barn- och ungdomsbibliotekets område i Sverige med utblickar över de nordiska länderna samt Storbritannien och USA. I kapitlet Ungdomar och Bibliotek diskuterar Rydsjö och Elf synen på ungdomar och deras biblioteks- och läsvanor.

De tar upp att barnverksamheten verkar vara den som alltid prioriterats, inte bara lokalmässigt utan även genom tjänster och aktiviteter. Ungdomarna blir därmed fastklämda mellan två avdelningar: barn och vuxna (Rydsjö och Elf, 2007, s. 137). Rydsjö och Elf (2007, s. 139) nämner Spejares teori om att det finns tre grupper inom biblioteket när det kommer till hur en verksamhet kan bedrivas, den första gruppen anser att biblioteket är till för alla och att man inte ska särbehandla någon grupp då det finns något som ungdomar kan finna intressant i bibliotekets utbud. Den andra menar att biblioteket är ett verktyg för ungdomars skolarbete och om man ville att biblioteket ska betyda något mer för ungdomarna behöver man särskilda satsningar. Och den tredje är ett mellanläge som har försökt locka ungdomarna till biblioteket men har kört fast och vet inte hur de kan komma vidare.

Rydsjö och Elf (2007, s. 139f) tar upp intervjuer som Maria Åberg genomförde år 2000 i samband med planeringen av det nya huvudbiblioteket i Växjö. Hon intervjuade både bibliotekarier och ungdomar (14-19 år). Rydsjö och Elf identifierar bibliotekschefen att

tillhöra den första gruppen i Spejares teori om att biblioteket är till för alla. Dock när Åberg intervjuade ungdomarna ansåg de att en särskild ungdomsavdelning skulle vara bra. Ungdomarna uppfattar att de inte blir sedda som enskilda individer utan som en grupp med sin egen kultur som är annorlunda från det biblioteket står för. Den traditionella kulturen på biblioteken stämmer inte in på hur ungdomar betar sig, de kan uppfattas som stökiga och högljudda och detta finner bibliotekarierna vara ett problem.

Vivian Howard har i sin forskningsartikel genomfört en undersökning om hur attityden är bland tolv till femtonåringar i östra Kanada mot folkbiblioteken. När hon frågar ungdomarna i en fokusgrupp om de var nöjda med bibliotekspersonalen fick hon svar av en deltagande att hen har en positiv personlig kontakt med personalen, att det fanns en på biblioteket som delade samma smak i böcker och kunde därmed få tips om författare och böcker (Howard, 2011). Det fanns dock fler som indikerade att de inte hade någon kontakt med personal, både att de observerade dem från håll samt att personalen inte själva tog kontakt med ungdomarna. Fokusgruppen nämner även att skolbibliotekarier känner dem bättre och är trevligare än folkbibliotekarier, och därmed är det svårt att prata med folkbibliotekarierna.

Andra saker som togs upp var att personalen ser upptagen ut vid sina datorer eller att de sitter vid sitt skrivbord, och om de frågar något springer bibliotekarierna iväg och då vet de unga inte om de kommer tillbaka. En av ungdomarna säger att hon hellre letar rätt på boken själv än frågar en bibliotekarie (Howard, 2011). Några av ungdomarna i fokusgruppen uttrycker att det finns för mycket böcker på biblioteket som är inte är indelade på något speciellt sätt och det kan bli svårare att hitta det man är ute efter eller om man bara vill gå och kolla efter en bok. De föreslår att biblioteken kan genrekategorisera böckerna så det kan bli lättare hitta det man är intresserad av, de tycker även att biblioteken behöver bli bättre på att marknadsföra böckerna, exempelvis skylta med böcker i hyllorna, och även lyfta fram nya böcker (Howard, 2011).

2.2.2 Forskning om delaktigheten i biblioteksverksamheten

Delaktigheten som tas upp i detta stycke fokuserar på tidigare forskning som tar upp hur bibliotekarier har arbetat med ungdomar för att integrera dem i biblioteksverksamheten, och ungas delaktighet i samhället i stort. Denna delaktighet är menad att ge unga en känsla av äganderätt och tillhörighet.

En viktig aspekt som Spielbergers och Whalens *The Public Libraries as Partners in Youth Development Initiative* (2002) tar upp är att det inte endast handlar om att få in unga användare på folkbibliotek och göra dem delaktiga i olika projekt, utan att det också är viktigt att bibliotekarierna har kunskap och verktyg till att interagera med ungdomar och skapa meningsfulla utbyten som utvecklar de unga deltagarna och ger dem betydelsefulla erfarenheter. För att detta ska vara möjligt är det första steget att involvera bibliotekarier som faktiskt vill vara ungdomsbibliotekarier.

Spielberger och Whalen noterar att vid ett av biblioteken de undersökte var en biblioteksadministratör tvungen att ”kommendera” några bibliotekarier till att bli ungdomsbibliotekarier (Spielberger & Whalen, 2002).

Projektet som Spielberger och Whalen undersökte var The Public Libraries as Partners in Youth Development Initiative (PLPYD), som pågick från oktober 1999 till september 2002, och involverade nio folkbibliotek spridda över USA. Projektet gick ut på att erbjuda kvalitativa, pedagogiska, och karriärutvecklande program riktade till ungdomar. Flera av biblioteken tog in ungdomar som volontärer och extraarbetare för enklare arbetsysslor som bokuppsättning, som läxhjälp, eller för att lära ut användning av internet och teknologiska prylar som mobiltelefoner och digitalkameror. På många av biblioteken hade de ungdomsråd som fick planera och utföra olika evenemang för andra ungdomar och yngre barn. Andra projekt som utfördes under PLPYD var bland annat unga användares presentationer av bibliotekens resurser till andra ungdomar, och ”storytelling-to-go” där de unga tolkade och spelade upp berättelser på lokala evenemang (Spielberger och Whalen, 2002).

Ett av de stora målen med detta övergripande projekt var att skapa en välkomnande atmosfär både för ungdomar som var vana biblioteksanvändare och ungdomar som inte var användare. De unga deltagarna vid alla nio bibliotek var både användare och icke-användare som fått information om projekten genom bland annat sina skolor och lokala föreningar. Vad Spielberger och Whalen kom fram till genom intervjuer med unga deltagare och bibliotekarier var att deltagande inte är ett enkelt engångsbeslut, utan en process.

För de unga deltagarna växte och sjönk engagemanget i relation till andra prioriteringar, som skola och familj, och i relation till de olika projektens tidsperiod. Samtidigt märkte de att de ungdomar som deltagit i projekt som sträckte sig över en längre period och varit regelbundet schemalagda oftare rapporterade att de kände att de fått fördelar, exempelvis sociala eller kunskapsutvecklande, än de som deltagit i kortare eller oregelbundna projekt. De unga deltagarna som tidigare använt sig av bibliotek var i överlag mer positivt inställda till sitt deltagande än de som var nya i bibliotekssammanhang.

De personliga och sociala fördelar deltagarna tog upp var oftast en känsla av tillhörighet och att de bidragit med något till sina projekt och grupper. Många deltagare kände också tillfredsställelse av att ha fått hjälpa andra människor. Spielberger och Whalen (2002) tar även upp hur dessa projekt var för många unga första gången de interagerat med vuxna som tagit dem seriöst och visat uppskattning för deras insatser. För många unga var deltagandet en möjlighet att reflektera över framtida karriärer och utbildning, och bibliotekarierna och andra vuxna blev akademiska förebilder för vissa ungdomar från lågutbildade områden.

Ungdomsprojekt på folkbiblioteken har främst tre faktorer som är viktiga att tänka på enligt Rydsjö och Elf (2007, s.153). Projektformen i sig menar de är passande då den

tillåter deltagarna att pröva sig fram, samtidigt är det viktigt att känna sin målgrupp då ungdomar är en heterogen och föränderlig samling av olika grupper – Rydsjö och Elf poängterar att en tydlig bild av målgruppen gör det enklare att definiera projektet. Marknadsföring är den tredje faktorn och där är det viktigt att låta marknadsföringen ta tid och resurser.

Att låta projekten i sig ta tid kan vara en god tanke, då ungdomars tidsbrist är ett stort skäl till varför de inte kan eller vill delta i bibliotekens olika projekt. Att sakta bygga upp projekt och låta de unga se att deras engagemang utmynnar i verkliga förändringar och inflytande är essentiellt. Rydsjö och Elf skriver att i deras studier ser de genomgående att ungdomar vill bli sedda som individer och bemötta med respekt, att de vill att bibliotekarierna ska vara insatta i ungdomskulturer och de ungas situation i de samhällen de verkar i.

Rydsjö och Elf berättar om ungdomsbiblioteket PUNKTmedis, i Stockholm, där fokusgrupper med ungdomar involverades inför skapandet av biblioteket. De vuxna tyckte att biblioteket skulle prioritera lärande, medan unga främst önskade sig en avslappnad mötesplats, och en plats där de kunde vara kreativa och ta del av andra ungas kreativitet. Ett ungdomsbibliotek för studier och informationssökning var alltså inte högst upp på de ungas önskelista. De ungas röster hördes även i utformningen av lokalen, i inredning, färger, och bokhyllor. Även hur böckerna var uppställda var ett val PUNKTmedis överlät till de unga i fokusgruppen – böckerna är uppställda efter genrer; sci-fi, fantasy, och skräck bland annat, och bibliotekarierna menar att Ordet är i fokus (Rydsjö & Elf, 2007, s. 154).

Jones och Delahanty diskuterar i *A Viable Venue : The Public Library as a Haven for Youth Development* (2011) hur många bibliotek oavsiktligt kan skapa ett osympatiskt klimat för unga användare och deras behov. Många unga vill samlas med sina jämlingar och biblioteken finner dessa grupper av ungdomar distraherande. Jones och Delahanty menar att detta ofta beror på ett missriktat förhållningssätt vuxna och ungdomar emellan. Sättet att ändra denna relation vuxna och unga emellan är enkelt – dialog.

Folkbiblioteken ska vara en resurs och mötesplats även för unga, bibliotekarierna behöver då föra en dialog med ungdomar om vad de vill ha och vad de behöver från sitt bibliotek. Att involvera unga i verksamheten är ett bra sätt att skapa en långsiktig relation och en djupgående dialog. Jones och Delahanty tar upp att bibliotekarier som gått kurser i ungdomsutveckling blev påmind om att även om de själva varit ungdomar var de inte experter på unga människor, men ungdomarna är det – vilket ännu mer understryker vikten av dialog (Jones & Delahanty, 2011).

Även i K-Fai Steeles *”What We Think Actually Matters?” Teen Participatory Design and Action Research at the Free Library of Philadelphia* (2013) kommer vikten av dialog mellan bibliotekarier och ungdomar fram. Steele diskuterar hur dialogen och samarbetet kan gå till väga. Steeles redogörelse visar att det finns bibliotekarier som är mer än villiga att föra en dialog med unga användare, men att det i många fall kan

behövas unika idéer och metoder för att få samarbetet att flyta på och hållas intressant och givande för båda parter.

I Steeles fall var det ett folkbibliotek i Philadelphia som skulle öppna nya ungdomsavdelningar och bibliotekarierna ville ha input från de unga om vad de ville ha ut av den nya avdelningen och biblioteket. De unga deltagarna fick med bland annat fotografier, filmer, och tumblr-bloggar hjälp att föra en diskussion med bibliotekarierna om inredning, program, och attityd hos biblioteksanställda. Vid ett musikevenemang var bibliotekarierna på plats för att få kontakt med ungdomar som vanligtvis inte besöker bibliotek, för att fråga dem om vad de vill göra på bibliotek. De unga svarade genom sociala medier på frågan och använde sig av hashtaggen ”#phillylibrary” för att bibliotekarierna skulle kunna sammanställa svaren. De unga ville ha en plats där de kunde känna sig säkra och hänga med sina vänner. De ville ha tillgång till datorer, och de ville ha biblioteksanställda som uppmuntrade dem till att göra bra ifrån sig i skolan och livet (Steele, 2013).

2.2.3 Evenemang

De artiklar och rapporter som vi har tagit del av om evenemang där ungdomar har varit delaktiga på ett eller annat sätt har lagt sin fokus på de olika typer av evenemang som har skett på biblioteken.

Felicity Macchion och Natasha Savic tar upp program och evenemang de mötte på i några olika folkbibliotek runt om i USA, och program från deras egna bibliotek i Australien i deras artikel *Youth: An Exchange of Ideas for Public Libraries* (2011). Många folkbibliotek i USA involverar ungdomar genom volontärarbete. De unga får då exempelvis arbeta med läsklubbar och ”ice cream socials” över sommarloven. I San Fransisco får de unga ”ta över” ett folkbibliotek på fredagkvällar efter stängning för ett evenemang som kallas *TeenQuake*; unga artister uppträder med dans, sång, och DJ, de arrangerar tv-spelsturneringar och work shops. Macchion och Savic tar upp hur lyckade dessa fredagskvällar har varit i att engagera och intressera unga människor i biblioteket. I Los Angeles folkbibliotek har de gagnat sig av ungdomsråd som hjälper till med att bland annat planera program för de 71 filialer som finns i staden.

I Macchions och Savics folkbibliotek i Lalor i Australien har de också evenemang för ungdomar på fredagkvällar efter stängning. Den långsiktiga planen för dessa kvällar är att ungdomarna helt själva ska planera och utföra detta återkommande evenemang. De unga väljer själva hur de vill begagna sig av biblioteket dessa kvällar, som vid artikelns tillkomst hade stor fokus på dator- och tv-spel. Macchion och Savic menar att införskaffandet av spelkonsoler har ökat ungdomarnas intresse för biblioteket. De unga behöver ett bibliotekskort för att få använda konsolerna, vilket har ökat användningen och utlåningen av annat material på ungdomsavdelningen.

Under Australiens nationella ungdomsvecka håller biblioteket i det årligt återkommande evenemanget *Get Loud*. Evenemanget involverar ungdomar för planerandet och utförandet, och Macchion och Savic ser evenemanget som ett bra tillfälle att utveckla

relationer mellan ungdomar och de lokala biblioteken. Macchion och Savic tar upp hur svårt det kan vara att involvera ungdomar då de är oförutsägbara och föränderliga, men att biblioteken har ett ansvar att stödja ungdomarna i deras liv, och ju mer de unga är inkluderade i planerandet och utförandet av evenemang desto mer uppskattade känner de sig (Macchion & Savic, 2011).

Kirsi Purhonen höll i ett projekt kallat KIRJAVAA (övers. brokig, en ordlek på kirja – bok) 2013-2014 där folkbibliotek och yrkesverksamma inom ungdoms- och socialt arbete samlades för att engagera unga människor i biblioteksverksamheter för att visa på att biblioteket kunde vara en resurs för unga yrkesmässigt och i ett socialt sammanhang. Purhonen tar upp i *Kirjasto Elämään – Työmenetelmiä kirjaston, nuoriso- ja sosiaalityön yhteiseen työhön* (2014) hur biblioteken kan vara en plats som erbjuder unga människor en möjlighet att utvecklas och förändra sin framtid till det bättre. Genom olika evenemang och work shops på folkbibliotek i Mikkeli, Savolinn, och Pieksämäki, i Finland, fick ungdomar möjlighet att på ett kreativt sätt lära känna sina lokala bibliotek. De övergripande teman projektledarna arbetade efter var bland annat ett socialt bibliotek, deltagande, och media literacy.

I Pieksämäkis stadsbibliotek samlades ungdomar i åldersspannet 16-22 år från lokala ungdomsverksamheter och funktionshindrades förening för en övernattnings på biblioteket. De unga deltagarna skulle lära känna biblioteket och skapa fotografier och digitala berättelser tillsammans. Deltagarna delades upp i grupper för att ta foton på olika teman, bilderna användes sedan som en grund för diskussioner runt det valda temat och media literacy. De digitala berättelserna var en möjlighet för deltagarna att ta upp tankar, åsikter, och önskemål om bibliotekets verksamhet. Deltagarna hade fria händer att skapa, filma, och redigera sina digitala berättelser med resurser som var tillgängliga på biblioteket under övernattningsen och på förmiddagen visades berättelserna upp för alla deltagarna och diskuterades.

I Mikkeli öppnade bibliotekarierna ett ”pop up”-bibliotek inne i det lokala köpcentrumet för att nå ut till ungdomar som vanligtvis inte besöker folkbiblioteket. Purhonen menar att en fördel med pop up-biblioteket är att man får en möjlighet att testa bekanta saker i en ny miljö, eller att testa nya saker i en bekant miljö. För de unga deltagarna var detta en möjlighet att lära känna något nytt – biblioteket, i en miljö de var väl förtrogna med – köpcentret. De uppgifter bibliotekarierna gav deltagarna var utformade att vara enkla att utföra, men ändå gav möjlighet till kreativt tänkande, detta för att även unga med lässvårigheter skulle kunna delta. Deltagarna fick ta selfies med läshunden och skriva vitsar till den, de kunde gå en tipsrunda inne i köpcentret, och de fick ta en selfie inne i biblioteket. Tipsrundan var utformad med frågor som bland annat rörde biblioteket och dess verksamhet. Bibliotekarierna ville med pop up-biblioteket ändra på de ungas förutfattade meningar om bibliotek, få dem att bekanta sig med bibliotekarierna, och få dem att bli delaktiga i bibliotekets verksamhet (Purhonen, 2014).

2.2.4 Lokaler

Den fysiska miljön på ungdomsavdelningen motiverar ungdomarna att stanna längre och kunna njuta av biblioteket fullt ut (Agosto et al. 2015). I studien berättar en ungdom att när hon besöker biblioteket brukar hon gå raka vägen till ungdomsavdelningen och sätter sig och läser i de soffor som finns. I ett annat bibliotek som de besöker berättar en annan ungdom att deras bibliotek inte har soffor och hen önskar att det fanns då det är skönare att sitta i och läsa än på vanliga stolar. Även naturlig belysning är ett måste för att besökarna ska känna sig bekväma.

När det kommer till planering av bibliotekens lokaler och ungdomsavdelningen tycker bibliotekarierna att det kan vara skrämmande att försöka skapa en yta som passar för gruppsofialisering och individuell användning, enligt dem är det mycket som ska hända på en gång. Lokalerna nu är väldigt öppna och många ungdomar föredrar en mysigt litet hörn som de kan krypa upp i och läsa utan att känna att någon stirrar på dem (Agosto et al. 2015). När det kommer till spelutrymmen har en del tillgång till digitala spel, brädspel och spelevenemang. En bibliotekarie berättar att vissa dagar tar de fram en Wii-konsol som ungdomarna kan spela på och då är det bra att de har tillgång till sköna stolar (Agosto et al. 2015).

Bernier (2009) tar upp att sex av tio bibliotek har utställningar med någon sorts konst som är ungdomsproducerad. Alla bibliotek som var med i undersökningen kunde erbjuda ungdomarna någon form av sittplats som exempelvis soffor, fåtöljer, bean bags, stolar, och bord. Det var bara en av tio bibliotek som inte erbjöd någon mer form av möblemang än bara bord och stolar.

Howard (2011) förde en fokusgruppintervju och fick reda på att ungdomarnas åsikter var starka när det kom till hur miljön skulle kännas och se ut. En av ungdomarna säger att avdelningen inte ska kännas som att man går i en läskig korridor som är hämtad från en skräckfilm utan den ska vara välkomnande. De nämner även att barnavdelningen ser mycket mysigare och finare ut då den har tillgång till fluffiga stolar medan deras ungdomsavdelning ser ut som ett fängelse. En annan säger att hen försöker undvika att gå till biblioteket på grund av det och om hen vill ha en bok reserverar hen boken och hämtar den snabbt. De nämner även att om en ungdom bara söker efter en bok skulle de vilja att atmosfären var avsedd för dem, i deras tankar brukar ungdomsavdelningen vara precis vid barnavdelningen och då hör de alla barn som skriker och springer runt. Ungdomarna vill bli sedda som äldre och det är svårt när böckerna är precis vid barnböckerna.

3 Teori

I detta avsnitt redogör vi för den valda teorin: Positive Youth Development – PYD, som ligger till grund för analysen av den insamlade datan. Vi valde teorin PYD då den användes i Spielbergers och Whalens arbete *The Public Libraries as Partners in Youth Development Initiative* (2002), som vi använder oss av i denna uppsats. Vi börjar med att redogöra för teorins grundläggande principer, för att sedan förklara hur vår studies teoretiska utgångspunkt använts i analysen av resultatet.

3.1 Positive Youth Development (PYD)

Positive Youth Development – PYD – ser på unga människor som resurser, som har mycket att erbjuda sin omgivning, snarare är problem eller bördor, som måste fixas eller tas om hand. Zarrett och Lerner (2008) tar upp The Five C's som omfattar fem psykologiska, beteendemässiga, och sociala egenskaper; competence, confidence, connection, character, och caring/compassion. En ungdom som får utveckla dessa fem egenskaper ses som blomstrande, och är på rätt väg att få ännu ett C – contribution, hen är bidragande till sin omgivning.

"C"	Definition
Competence - kompetens	Positiv syn på sina handlingar inom specifika områden, inklusive sociala, akademiska, kognitiva, hälsa och yrke. Social kompetens hänvisar till interpersonella färdigheter (som konfliktlösning). Kognitiv kompetens avser kognitiva förmågor (t ex beslutsfattande). Akademisk kompetens avser skolprestation, som delvis syns på betyg, närvaro, och testresultat. Hälsokompetens innebär kunskap om näring, motion och vila för att hålla sig i form. Yrkeskompetens involverar arbetsvanor och utforskning av karriärval.
Confidence – förtoende, tillit	En inre känsla av övergripande positiv självförmåga och effektivitet.
Connection - relationer	Positiva band med människor och institutioner som återspeglas i utbyte mellan individen och hans kamrater, familj, skola, och samhälle där båda parter bidrar till relationen.
Character – karaktär	Respekt för sociala och kulturella normer, vara i besittning av korrekt beteende, en känsla av rätt och fel (moral) och integritet.
Caring/compassion - medkänsla	En känsla av sympati och empati för andra.

Tabell 1.1 De 5 C'n (Zarrett och Lerner, 2008)

Zarrett och Lerner menar att ett bra sätt för unga att få utveckla sina fem C'n är genom olika fritidsverksamheter, där de kan interagera med vänner och vuxna, och där de får bidra med sina färdigheter till sin omgivning (2008).

Benson et al. (2007) förklarar att PYD är både ett forskningsområde, som är tvärvetenskapligt, och en användbar praktik, som kan användas i det dagliga mötet med unga människor. De fortsätter med att ta upp just den tvärvetenskapliga aspekten på PYD. PYD är ett relativt nytt fält som kan användas inom exempelvis utvecklingspsykologi, sociologi, och pedagogik – vetenskaper där barn och unga som grupp är relevanta. Detta har gjort att det är svårt att hitta en central kärna inom PYD, olika forskningsområden lägger fokus på olika saker, Benson et al. har efter en genomgång av flera arbeten om ämnet samlat ihop de centrala principerna inom PYD till sex punkter, som de menar det finns en allmän enighet om inom forskarvärlden (2007). Dessa är:

1. Alla unga har en inneboende kapacitet till positiv utveckling.
2. En positiv utvecklingsbana skapas när unga är delaktiga i relationer och sammanhang som stärker deras utveckling.
3. Främjandet av positiv utveckling möjliggörs när unga deltar i flera stärkande relationer och sammanhang.
4. Alla unga drar nytta av dessa relationer och sammanhang. Stöd och engagemang är t.ex. viktiga tillgångar för alla unga, men tillvägagångssätten för att ge unga dessa kan variera.
5. Samhället är ett viktigt "leveranssystem" för PYD.
6. Unga är viktiga deltagare i sin egen utveckling, och är betydande (och underutnyttjade) resurser i skapandet av sådana relationer som gör PYD möjligt.

(Benson, et al., 2007)

För att få grepp om PYD som teori har Benson et al. tittat på tre delar som är centrala för att förstå PYD's natur som bro mellan olika vetenskapliga fält.

Den första delen är mänsklig utveckling så som den är kopplad till utvecklingspsykologi och hanterar människans kapacitet och potential. För PYD är denna koppling viktig då en central syn inom PYD är, som tidigare nämnt, att unga människor är resurser och inte problem – vilket leder till att individen, och inte bara miljön, är en vital del i forandet av positiva utvecklingsbanor (2007). Fokus ligger på samspelet mellan person och kontext, till skillnad från tidigare utvecklingsteorier där exempelvis samspelet arv/miljö eller individ/samhälle har varit stora frågor. Benson et al. förklarar att fast PYD kan ske naturligt under en persons uppväxt, finns det sätt att förverkliga och designa kontexter där unga involveras i en positiv personlig utveckling.

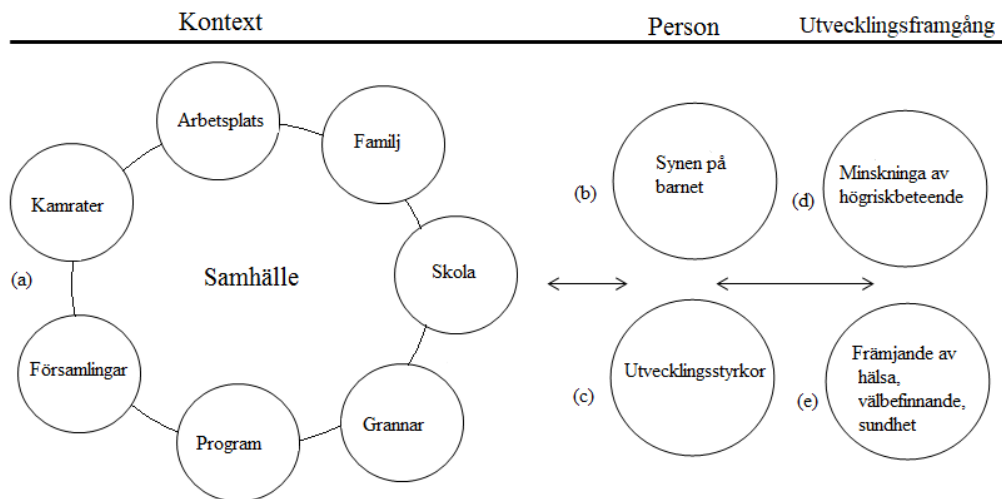
Där utvecklingsteorin inom PYD tar upp människan, fokuserar de två andra teorierna på kontexten – samhället, miljön. Benson et al. tar upp en teori om samhällsorganisation och utveckling som den andra viktiga delen i PYD-teorin. Den tredje är social och

samhällsförändring (2007). Benson et al. diskuterar hur mikrosystem, som exempelvis en skolklass, påverkas av makrosystem och dess delar, som politiska beslutsfattare och media – som i sin tur påverkas av mikrosystem (2007). Samhällsorganisation och utveckling av individen innebär för PYD en teoretisk bas där den unga individen och samhället interagerar med varandra. Denna interaktion ska ske i en säker miljö för att den unga individen ska kunna utvecklas i en positiv riktning. Denna säkra miljö kommer från bl.a. vuxna i samhällsinstitutioner som interagerar med de unga individerna; *primära stöd*, som Benson et al. menar är vuxna som de unga frivilligt väljer att samspeka med, t.ex. tränare i sportklubbar, bibliotekarier, och fritidsledare (2007). Vygotskijs proximalzonsteori bakas in av Benson et al. (2007) i denna del av PYD då interaktion och utveckling är nyckelord för hans teori. Enligt Vygotskij sker utveckling gradvis då den individ som lär sig lösa en uppgift blir behjälpt av en individ som redan är kunnig i att lösa samma uppgift (Connery et al., 2010).

Den tredje delen som kompletterar den teoretiska grunden för PYD är kontexten och samhällsförändring (Benson et al., 2007). Fokus ligger här på processer och strategier som direkt eller indirekt kan ändra på kontext och samhälle. Benson et al. menar att då PYD gärna ska tillämpas i arbete och interaktion med unga är det viktigt att ta upp förändring i teoribasen då förändringar konstant är på gång inom forskningsvärlden och i samhället i stort (2007). Samhällsförändringen Benson et al. talar om är främst fem till antalen, och utveckling inom en av dessa ”förändringssfärer” leder till utveckling inom de fyra andra.

1. *Engagera vuxna*: vuxna i samhället skapar hållbara, fördelaktiga, relationer med unga, både inom och utanför den egna familjen.
2. *Mobilisera ungas engagemang*: unga använder sig av sina tillgångsskapande förmågor med jämlikar och yngre barn, i aktiviteter som hjälper förbättra kvaliteten på deras omgivning.
3. *Aktivera sektorer*: familjer, grannskap, skolor, församlingar, och ungdomsorganisationer aktiverar sin tillgångsskapande potential.
4. *Stärk program*: en infrastruktur av kvalitativa program för barn och unga efter skoltid, på lov, helger, och sommaren finns tillgänglig och nyttjas av barn och unga i samhället.
5. *Påverka politiska beslut*: ekonomiska, ledarskaps-, media, och statliga resurser mobiliseras för att stödja och upprätthålla omvandlingen i punkterna 1-4.

(Benson, et al., 2003)

Tabell 1.2 Kärnkonstruktioner i PYD

Benson et al. (2007) har samlat kärnan i vad de avser är PYD i denna modell som de menar integrerar de främsta teorierna och definitionerna i de olika vetenskapliga fälten som arbetar med PYD. Denna modell visar att kärnan i PYD inkluderar (A) utvecklingskontexter, som är platser och relationer med potential att bygga stöd, möjligheter, och resurser för den unga personen. Personen är uppdelad i (B) synen på barnet, som här innebär hans natur och inneboende kapacitet att växa och utvecklas, och (C) hans utvecklingsstyrkor, som inkluderar kompetenser och värderingar. Sedan har modellen två kompletterande begrepp av utvecklingsframgång; (D) minskningen av högriskbeteenden, och (E) främjande av välbefinnande. De dubbelriktade pilarna i modellen avser att visa på dynamiken i relationerna kontext-person-utvecklingsframgång. En positiv relation mellan samhälle (A) och person (B/C) skapar mervärde i det att personen främjar sin utvecklingsframgång (D/E), vilket i sin tur stärker relationen mellan samhälle (A) och person (B/C). Omvänt ser vi att främjandet av utvecklingsframgång (D/E) bygger upp personen (B/C), som i sin tur skapar en positiv relation och engagemang till samhället (A) (Benson et al., 2007).

3.2 Teorianknytning

En genomgång av teorin PYD visar på att en av de centrala delarna är samspelet mellan individ och kontext. För vår del ligger den kopplingen mellan ungdomar och ungdomsbibliotekarier. Vidare tar PYD upp att samspelet mellan individ och kontext ska vara en öppen dialog där individen känner sig säker, respekterad, och hörd för att fungera allra bäst. Denna interaktion mellan ungdomarna och bibliotekarierna är vad vi har undersökt med ingångspunkt i ungdomsbibliotekarierna – kontexten. Vi har tittat på mallar och modeller för hur PYD-teorin kan appliceras i praktiken i arbetet med ungdomar för att få en djupare bild av teorin.

3.3 Teorikritik

PYD-teorin är som tidigare nämnts en teori som ska kunna fungera inom flera olika vetenskaper, vilket kan göra den spretig. Samtidigt som denna spretighet kan vara en fördel för tvärvetenskaplig forskning, kan den också vara en nackdel då teorin har flera olika kärnor beroende på vilka vetenskapliga glasögon man tittar med. Vi försökte skala av denna spretighet genom att fokusera på ett par arbeten. Detta innebar att vi valde Benson et al. (2007) som var medvetna om denna problematik men på ett smidigt sätt ändå lyckas ge en enhetlig bild, och Zarrett och Lerner (2008) som tog upp de positiva fördelarna för de unga med PYD-teorin.

Även om ungdomsforskning har funnits länge inom olika vetenskaper är PYD relativt ny, vilket för oss innebar att det material som fanns tillgängligt hade en amerikansk prägel. Det var inte en nackdel i sig, vi vill dock gärna se PYD spridas till Europa i stor utsträckning och se hur PYD implementeras i europeiska, och främst svenska, kontexter då vi har duktiga och namnkunniga forskare inom ungdomsforskning.

4 Metod

I detta avsnitt kommer vi att presentera den metod som vi har valt att använda för denna uppsats och hur arbetet har sett ut.

4.1 Val av metod

Vi övervägde olika metoders fördelar och nackdelar och kom fram till att intervjuer var alternativet som passade just oss och vårt syfte med uppsatsen. Det främsta skälet till att vi valde intervjuer var för att vi ville besöka bibliotekarierna på folkbiblioteken för att få en mer djupgående insyn i hur verksamheten fungerade och hur ungdomsavdelningarna var utformade och möblerade. Det är även enklare att tolka det som sägs i intervjuerna än om resultatet hade varit baserat på siffror och experiment (Lantz, 2013, S. 14). I en kvalitativ studie handlar frågeställningarna om att förstå eller att hitta ett mönster (Trost, 2010, S. 32).

Därmed tyckte vi att en kvalitativ intervju som metod synnerligen passade vårt undersökningsområde mest. Vi var intresserade av att få höra hur samarbetet var mellan bibliotekarierna och ungdomarna på folkbiblioteken, få reda på hur attityden var mot ungdomar från andra bibliotekarier och användare, samt se ungdomsavdelningarna med egna ögon. Vi ville ha fram erfarenheter, arbets sätt, och tankar om unga användare från bibliotekarier ”i frontlinjen”, vilket innebar att intervjuer på plats blev vårt tillvägagångssätt för vår datainsamling. Vi ville se om vi kunde hitta mönster i deras utsagor.

4.2 Urval

Vi valde att utföra våra empiriska intervjuer på fem olika folkbibliotek i Sverige. Vi kontaktade ett antal bibliotek, som hade fångat vårt intresse genom deras webbsidor och den information de valt att lägga upp om deras ungdomsavdelningar. Vi valde att kontakta bibliotek som hade både mycket och lite riktat till unga användare på sina hemsidor. Biblioteken vi valde att kontakta var bibliotek som hade information om sina ungdomsavdelningar på sina webbsidor för att vi skulle vara säkra på att de hade ungdomsavdelningar. Vi avgränsade oss till folkbibliotek i södra och mellersta Sverige.

Vi valde att kontakta stadsbibliotekens allmänna mejl, som vi fann på deras hemsidor. I vårt initiala mejl introducerade vi oss och vad vi skulle skriva om, och förklarade att vi ville ha kontakt med ungdomsbibliotekarier för intervjuer (bilaga A). Majoriteten av alla vi var i kontakt med gav oss positiv respons och vi bestämde tider för intervjuer med fem ungdomsbibliotekarier vi hade mejlkontakt med.

4.3 Utformningen av intervjun

Utifrån vårt val att intervjua ungdomsbibliotekarier och vårt undersökningsområde med de frågeställningar vi ville arbeta med utformade vi intervjufrågor som var relevanta. För oss var det viktigt i formuleringen av intervjufrågorna att de var öppna frågor som kunde inbjuda till diskussion och eftertanke och som – om svaren tillät – inbjöd till naturliga följdfrågor, och som gav oss en bra kvalitativ data vi kunde analysera.

Frågorna skulle ge oss svar som gav oss en tydlig bild av ungdomsbibliotekariernas förhållningssätt och arbete med unga användare. Vi valde att ha intervjufrågor som fokuserade på olika områden där bibliotekarierna kan involvera unga människor i biblioteket. Vi valde ut dessa intresseområden med hjälp av tidigare forskning; de ämnen som vi stötte på oftast i forskningen var ungdomsavdelningarnas lokaler, sociala medier, och evenemang - vilket innebar att vi valde att inte ha med frågor om exempelvis bokbestånd. Dessa intresseområden formade vår intervjuguide som användes i de två senast utförda intervjuerna. Vi ville få en bild av det konkreta arbetet som utfördes på folkbibliotekens ungdomsavdelningar, och inte bara svar om drömscenarion och önskemål om mer samarbeten med ungdomar från bibliotekarierna.

För de tre första intervjuerna hade vi utformat en intervjuguide där delaktighet och medskapande var en del av intervjufrågorna, men inte hade direkt fokus (se bilaga B). Den första intervjuguiden skapades för att vi skulle få vetskap om flera olika aspekter om marknadsföring som ungdomsbibliotekarierna kunde tänkas arbeta med, och blev därmed större än den andra intervjuguiden (se bilaga C). Vi märkte av otympligheten i denna intervjuguide och valde därför att göra om den helt inför våra två sista intervjuer istället för att endast plocka ut de frågor som passade vårt undersökningsområde.

4.4 Undersökningen genomförande

Tider bokades med bibliotekarierna vid respektive stad; tre intervjuer bokades in i april och maj 2016, och två intervjuer bokades in april och maj 2017. Besöken på dessa bibliotek gjorde vi tillsammans, och intervjuerna tog i snitt ca 30-40 minuter att utföra, vilket vi hade räknat med för att få grundliga svar på de frågor vi hade. Sammanlagt deltog det åtta bibliotekarierna under dessa fem olika intervjutillfällen. Namnen på de deltagande bibliotekarierna valde vi att fingera för att upprätthålla våra intervjuobjekts anonymitet.

Tid för utförande av intervju	Bibliotek	Deltagande bibliotekarierna
April 2016	Bibliotek 1	Kristian
April 2016	Bibliotek 2	Agnes
Maj 2016	Bibliotek 3	Elsa, Ronja, och Ylva
April 2017	Bibliotek 4	Isabel och Nadja
Maj 2017	Bibliotek 5	Rut

Tabell 2.1 Intervju struktur

De fem intervjuer vi genomförde skedde på plats på biblioteken. Fyra av dessa utfördes inne på mötes- eller personalrum, medan en intervju skedde ute i biblioteket vid en avdelning med få besökare. Bibliotekarierna valde själva plats i sina respektive bibliotek

var de ville bli intervjuade. Vi hade ingen maxgräns på hur lång tid intervjuerna fick ta; vi kände av under intervjuernas gång hur våra intervjuobjekt responderade till ytterligare frågor, vilket vid ett tillfälle innebar att intervjun pågick i över en timme. De flesta av bibliotekarierna vi hade kontakt med genom mejl var som tidigare nämnt väldigt positiva till vårt undersökningsområde och ville vara behjälpliga på många olika sätt. Vid två tillfällen innebar det att bibliotekarierna vi skulle intervjuas erbjöd sig att ta med sina kollegor, andra barn- och ungdomsbibliotekarier, till intervjun, vilket vi gick med på. Alla bibliotekarier vi intervjuade var även villiga att svara på frågor och komplettera sina intervjuer genom mejl ifall vi hade behov av det efter intervjutillfällena.

4.5 Metodreflektion

De tre intervjuer som gjordes i början av arbetet med denna uppsats var grundade i en tanke om att uppsatsen skulle handla om marknadsföringsarbetet folkbibliotekarierna utförde på sina ungdomsavdelningar. En central del av denna undersökning fokuserad på marknadsföring var just unga användares delaktighet i bibliotekens verksamhet. I detta initiala arbete var intervjufrågorna och delområdena fler, vilket gjorde intervjuerna spretigare, och det var svårare för oss som intervjuare att ställa följdfrågor då vi hade fler frågor att gå igenom (se bilaga B).

Vid den tredje intervjun hade vi tre deltagande bibliotekarier, vilket var fördelaktigt för att skapa diskussion bibliotekarierna emellan. Vi märkte att det var mer givande för respondenterna och oss när respondenterna fick friare tyglar att tala om de ämnen vi tog upp och vi inte följde intervjuguiden punkt för punkt. Det var efter denna intervju som vi omarbetade vår intervjuguide och smalnade av vårt undersökningsområde till ungdomars delaktighet på folkbibliotek (se bilaga C).

De två senare intervjuerna var intressanta och givande då vi som intervjuare kände oss mer säkra i vår roll. Vi kunde avvika från den omarbetade intervjuguiden och ställa frågor som kom till oss under intervjuerna. Våra intervjuobjekt var vid dessa två tillfällen motsatser när det kom till arbetssätt och kontakt med unga användare, vilket var intressant och givande, och gav oss en djupare förståelse för vårt ämne.

5 Resultat

Följande kapitel redovisar vi vårt intervjumaterial i ett sammanställt resultat.

Teman anpassades utifrån studiens frågeställningar och svar som framkom under intervjuerna och undersökningen av lokalerna. Resultatredovisningens tema blev;

- Lokalutformning
- Evenemang
- Ungdomarnas deltagande
- Bibliotekens utmaningar

5.1 Lokalutformning

Vid intervjuerna var samtliga respondenter eniga om att på samtliga bibliotek att ungdomsavdelningen var för liten och skulle behöva vara större. De flesta av lokalerna som biblioteken ligger i är gamla och har en utformning som inte passar dagens behov, då utformningen är trång och svärmöblerad. Bibliotek 3 och 5 är byggda på 1980-talet, bibliotek 4 flyttade in i sin befintliga lokal 1999-2000, och bibliotek 2 utvecklade sin verksamhet 2005 i en lokal som har funnits sedan 1939. Bibliotek 1 byggdes 1966 men gjorde en tillbyggnad på biblioteket som blev klar 2003.

På bibliotek 2 och 4 håller man på att bygga om eller bygger nytt för att lokalerna idag inte passar som nämndes tidigare. Bibliotek 2 har idag flyttat från lokalen till ett temporärt ställe och kommer flytta till en annan lokal efter ett år. Ombyggnationen planeras att vara klar 2019 och då kommer de flytta tillbaka, men in i en annan del av byggnaden. Bibliotek 4 kommer under sommaren 2017 stängas ner för att flytta sin verksamhet till det nya bibliotek, som är även integrerad med kulturverksamheten. Bibliotekarierna Isabel och Nadja har varit delaktiga så gott det går när det kom till planeringen av den nya lokalutformningen för ungdomsavdelningen. De var väldigt styrda av arkitekterna; både inredningsarkitekt och övriga arkitekter, ”Arkitekten jobbar utifrån en allmän bild om hur biblioteket ska se ut, och passa för *alla*, och sen fogar man in ett ungdomsbibliotek i det.” Däremot har de fått igenom en del krav som de hade när det kom till ungdomsavdelningen, exempelvis att de vill kunna stänga en dörr för att kunna visa film, spel och liknande. De vill att i den nya lokalen ska ungdomarna stanna längre än vad de gör nu. Flytten beräknas vara klar till hösten 2017.

På bibliotek 3 planeras det att flytta biblioteket till en ny plats för att man ska kunna skapa ett sammanvävt kulturcentrum. Däremot är dessa planer inte fastspikade ännu, och planeringen och diskussioner pågår bland politiker. På bibliotek 5 vill man bygga ut sitt bibliotek eftersom lokalen är liten och väldigt trång. Men enligt bibliotekarien Rut har beslutet förhalats och aldrig kommit till skott.

5.1.1 Ungdomsavdelning

Bibliotekarien Kristian berättade att man på bibliotek 1 har flyttat runt på ungdomsavdelningen innan den hamnade på det ställe där den är i dag. I dag har de ett koncept på barn- och ungdomsavdelningen att den går från de yngsta barnens medier i början, till slutet med ungdomsböcker på svenska, engelska och en hylla som de kallar ung. På ung-hyllan har de inte bara böcker som är anpassade för ungdomar utan även en del vuxenböcker som passar in där, även en del biografier ställer de där.

På bibliotek 2 berättade Agnes att sedan de öppnat har det flyttat om på avdelningen för att finna det som passar bäst för ungdomarnas behov. De har skapat en aktivitetsrum som är avsedd för evenemang som bedrivs varje vecka, de har även ett till rum som har ett fantasytema där ungdomarna kan hänga, däremot går det inte att stänga till det rummet, där råder det även skoförbud för att förhindra vuxna att ta plats.

På bibliotek 3 har de gjort en förändring på biblioteket 2014 där de fick in en scenograf som fixade i ordning så det blev enhetligt. De gjorde om på barnavdelningen som är upp till åldern femton år, samt på ungavdelningen. Man tog bort avdelningen ”slukaråldern” som är åldrarna 13-15, till 10-15. På ungavdelningen har de försökt avgränsa den så att ungdomarna tycker att de har ett eget hörn.

Isabel och Nadja berättade att just nu på det befintliga biblioteket har de ungdomsavdelningen på en liten avskild yta sedan 2005, innan hade de den i lärcentret i ett eget litet rum. Problemet med det rummet var att det fanns en dörr som ungdomarna kunde stänga och insynen var inte bra och bibliotekarien hade inte någon koll på vad de unga gjorde där inne. Dock blev de tvungna att flytta ut avdelningen då det fanns ett behov att skapa ett lärcentrum.

Bibliotekarien Rut berättade att innan hon började på biblioteket var uppställningen helt annorlunda. Faktaböckerna var integrerade på vuxenavdelningen och den enda fakta som barn och ungdomar hade var på ”gula-hyllan” som var avsedd för barn. Hon nämner även att under en period försökte man skapa en speciell ungvuxen-hylla, Men den nyttjades inte mycket och de plockade bort den. När Rut började på biblioteket 2002 ville hon göra om barn- och ungdomsavdelningen så att utformningen blev som ett rum i ett rum, däremot var utrymmet litet och antal hyllor begränsat.

Före och efter intervjuerna gjordes en undersökning av själva ungdomsavdelningen, och detta resultat redovisas i diagram.

Bibliotek	Skyltning	Hela ungdomsbeståndet	Ungdomskonst
på ett ställe			
Bibliotek 1	Ja	Nej	Ibland
Bibliotek 2	Ja	Ja	Ja
Bibliotek 3	Ja	Nej	Nej
Bibliotek 4	Lite	Ja	Nej
Bibliotek 5	Lite	Ja	Nej

Tabell 3.1 Ungdomsvänliga inslag

På biblioteken har skyltningen varierat med hur upplägget har sett ut. På bibliotek 1 har man gjort enligt följande: man skyltar genom att använda ett skyltbord som är i olika nivåer, och på skyltbordet har man olika teman för varje vecka, t.ex. kan det vara nya böcker, fantasy etc., med skyltar även om evenemangsblad. På bibliotek 2 har man boktips som är utplacerade runt om i biblioteket, dessutom finns lappar på bokhyllorna som bibliotekarierna satt dit för att tipsa om böcker. På bibliotek 3 har man ett skyltbord och skylthylla vid ingången mot barnavdelningen för barn tio till femton år där de skyltar med böcker utvalda efter tema och evenemangsblad. Bibliotek 4 och 5 har en begränsad skyltning med att de bara skyltar med böcker i hyllan, dock hade bibliotek 5 även ett skyltbord med temat mens, däremot stod den inte vid ungdomsavdelningen. Samtliga bibliotek förde även skyltningen med att dekorera tomma ytor i hyllor med böcker.

På två av biblioteken var inte hela ungdomsbeståndet på samma ställe; på bibliotek 1 var HBTQ-hyllan på ett annat ställe än resterande ungdomsbeståndet. På bibliotek 3 var beståndet uppdelat mellan två avdelningar som nämndes tidigare.

På bibliotek 2 får ungdomarna själva ställa ut saker i de stora fönster som finns på avdelningen, i taket hänger det en 24 meter stor stickad orm som besökarna fått göra, och som ännu inte är färdig. På bibliotek 1 får ungdomarna vara med och ställa ut sin konst på olika event, exempelvis på kulturnatten.

Bibliotek	Bord/Stolar	Soffor	Fåtöljer	Pallar mjuka/hårda
Bibliotek 1	Ja	Nej	Ja	Nej
Bibliotek 2	Ja	Ja	Ja	Nej
Bibliotek 3	Ja	Ja	Nej	Ja
Bibliotek 4	Nej	Ja	Nej	Ja
Bibliotek 5	Ja	Ja	Nej	Nej

Tabell 3.2 Komfortmöjligheter

På samtliga bibliotek fanns det någon form av komfortmöjlighet på ungdomsavdelningen. En del möbler var slitna och utdaterade och behövdes byta ut. På bibliotek 2 finns det en röd trappa med kuddar som ungdomarna kan använda när de vill läsa eller bara umgås.

Bibliotek	Tv-spel	Datorer	Filmvisning	Genreindelning
Bibliotek 1	Ja	Nej	Nej	Ja
Bibliotek 2	Nej	Ja	Ja	Ja
Bibliotek 3	Ja	Ja	Nej	Ja
Bibliotek 4	Ja	Nej	Ja	Ja
Bibliotek 5	Nej	Ja	Nej	Nej

Tabell 3.3 Vad man kan göra på biblioteket

På bibliotek 1 har de längst in i ett litet hörn gjort plats för att man ska kunna spela tv-spel, det är lite avgränsat för att göra det avskilt från barnavdelningen. På bibliotek 2 fanns det inget tv-spel på ungdomsavdelningen, däremot fanns tv-spel uppe på barnavdelningen för barn under 13år. På bibliotek 3 och 4 har man skapat en spel-hörna med sköna soffor som ungdomarna kan använda när de spelar.

På bibliotek 1 fanns det datorer, däremot var de inte placerad vid ungdomsavdelningen utan längs med ett räcke som går en i en cirkel. På bibliotek 4 fanns även där datorer men inte vid ungdomsavdelningen. På bibliotek 2 fanns det datorer som är endast avsedda för ungdomar mellan tretton till nitton år.

På två av biblioteken finns det möjligheter att ha filmvisning. På bibliotek 2 har de möjlighet att flytta på hyllorna, då de står på hjul, och då kan de ta fram projektorskärmen för att kunna visa film vid den röda trappan, där råder det även skoförbud för att hindra vuxna från att ta plats. På bibliotek 4 finns det en folkets bio i

samma lokal, där finns det möjlighet för ungdomsbibliotekarierna att visa film för ungdomarna.

På de bibliotek som har genreindelad sitt bestånd har de kvar SAB-systemet, däremot har de plockat ut och delat in böcker i exempelvis fantasy, science fiction, vampyrer, dystopi etc. På bibliotek 5 har man valt att bara ställa böcker efter SAB-systemet, med undantag för mangaböcker.

5.2 Evenemang

De tillfrågade bibliotekarierna tyckte alla att ungdomar kan vara en svår grupp att planera evenemang för. Ungdomar är ingen enhetlig målgrupp och ämnen som är populära behöver inte betyda att evenemang uppförda runt de ämnena blir välbesökta. Agnes på bibliotek 2 och Nadja och Isabel på bibliotek 4 tog upp under sina intervjuer att de inte ville ha biljetter eller föransmälningar till evenemangen på ungdomsavdelningarna då det kunde verka avskräckande för unga deltagare. Kristian berättade om ett evenemang som bibliotekarierna planerat, en Håkan Hellström-dag med flera aktiviteter, där flera ungdomar tidigare visat mycket intresse, men sedan på själva evenemangsdagen blev utfallet lågt.

Respondenterna har provat på att ha många olika typer av evenemang, flera av dem har pratat om att testa sig fram för att se vad som fungerar. Isabel och Nadja talade om att sett till program har de väldigt fria händer; programmet för ungdomsavdelningen behöver inte se likadan ut varje termin, de har möjlighet att arbeta med flera varierande kulturformer. För bibliotek 4 innebär det att de exempelvis har haft evenemang med graffiti-tema, work shops för smykestillverkning, och utveckling av egna spel. På bibliotek 5 har de haft zombievandring för högstadieungdomar, som även fick bli sminkade av en professionell teatersminkör. Rut berättade att det inte kom så många ungdomar som hon hade önskat, men då de som kom uppskattade evenemanget hoppas hon att dessa deltagare sprider sina positiva upplevelser vidare till vänner, vilket skulle kunna öka utfallet vid nästa evenemang.

Bibliotekarierna anordnar även författarträffar och möten med youtube-stjärnor och populära bloggare på sina bibliotek, då de tycker att sådana evenemang får in många ungdomar. På bibliotek 4 gick de ifrån sin regel om att inte ha biljetter för ungdomsevenemang då medieprofilen och skribenten Clara Henry kom till biblioteket; de var oroliga för att det skulle komma för många besökare vid det tillfället. Författarträffar med Sandra Beijer på bibliotek 1 och 2 var väldigt omtyckta av de unga besökarna.

Bibliotekarierna har även märkt av att handarbeten har vuxit fram som ett intresse hos ungdomar; flera av respondenterna hade haft program för unga med fokus på olika typer av handarbete och hobbyhandverk. Bibliotek 2 har ett återkommande stickcafé, och bibliotek 3 har haft bokvikning – där deltagarna fått vika gamla böcker till fina figurer och mönster.

5.3 Deltagande

Vid intervjuerna med bibliotekarierna visade de sitt intresse av att engagera ungdomar i sin verksamhet, och hade olika idéer om hur de skulle gå till väga. Det var olika nivåer på engagemang hos bibliotekarierna i hur de skulle involvera de unga användarna. Alla bibliotekarierna beskrev svårigheter med att veta just vad ungdomar vill göra på biblioteken och är intresserade av; ungdomar som grupp är ombytlig och vad som är inne ena dagen kan vara ute nästa dag var en inställning som kom upp flera gånger under våra intervjuer. Flera av bibliotekarierna jobbade aktivt med att interagera med ungdomar och höra vad de hade att säga; Isabel och Nadja pratade om hur de - utöver ungdomarna på biblioteket – frågar sina tonåringar hemma vad som skulle få dem att komma till biblioteket. Rut, dock, hade det svårare att få kontakt med unga användare och menade att det finns så mycket som tar upp ungdomars tid och intressen att de inte kommer till biblioteket trots spännande evenemang.

Kristian tog upp hur engagemanget står och faller med ett par eldsjälur, och försvinner de är det sannolikt att ungdomarna går vidare till något annat. Agnes menade på att de unga som är delaktiga på biblioteken, genom ungdomsråd eller andra projekt, borde bli kompenserade med arvoden. På bibliotek 3 pratade respondenterna om två unga användare som varit drivande i olika evenemang, och hur dessa två försökt hitta ersättare som kan ta över när de flyttar för att studera på annan ort. Isabel och Nadja tog upp genom hela intervjun hur de lyssnar på ungdomarna, det var viktigt för dem att de unga fick ha sin talan, men det var svårt att få kontakt med de ungdomar som inte besöker biblioteket vilket de såg som ett dilemma. Rut på bibliotek 5 talade om hur de tidigare haft mer att erbjuda unga användare, ungdomarna ses som en prioriterad grupp, men arbetet med dem har börjat halta efter.

5.3.1 I evenemang

På de fem biblioteken som besöktes hade respondenterna liknande tankar om att få de unga användarna att vara medskapare och involverade i evenemang och program. De hade inte liknande resurser, vilket ger olika förutsättningar för tillvägagångssätt. Kristian tog upp hur poetry slam hade blivit en stor succé på bibliotek 1 några år tidigare. Han förklarade att biblioteket kunde vara fullt av unga människor som framförde och lyssnade på poesi, mycket var tack vare unga användare som höll i en stor portion av att marknadsföra och genomföra poetry slam-kvällarna. När dessa unga volontärer inte längre kunde hålla i dessa poetry slam-evenemang försvann deltagarna också. Kristian förklarade att när man lyssnar på ungdomarna om vad de vill ha blir programmen som bäst.

På bibliotek 2 var respondenten coach för ett kulturstödsprogram, vilket innebar att unga i åldersgruppen 10-25 år kunde söka penningstöd för att utföra ett kulturprogram i biblioteket. Detta medförde att ungdomsavdelningen ofta hade vernissage, små konserter, och andra kulturprogram som var helt och hållet utförda av ungdomar utöver bibliotekets planerade evenemang.

Bibliotek 3 hade inte mycket evenemang utformade för eller av ungdomar, respondenterna hade dock återkommande Harry Potter-kvällar där två ungdomar var väldigt aktiva i genomförandet av evenemangen. Dessa två unga volontärer hade varit med på bibliotekets ungdomsavdelning sedan de gick i högstadiet och hjälpt till mycket med att hålla i evenemang, vid intervjun berättade bibliotekarierna att dessa två ungdomar försökte hitta ersättare som kunde fortsätta med att hålla i evenemang då de skulle flytta.

Isabel och Nadja förklarade att de tog till sig alla förslag och önskemål de fick in från ungdomar, men de unga var ofta inte själva med i planerandet eller utförandet av programmen. Dock sa respondenterna att de försökte vara flexibla under programmen för att tillmötesgå de unga deltagarnas viljor. De tog upp hur de under exempelvis bokklubbar inte utgick efter något särskild plan, utan ville de unga deltagarna bara sitta och fika eller diskutera något annat än den aktuella boken gjorde de det.

På bibliotek 5 tog Rut upp hur det för några år sedan funnits många projekt för ungdomar på biblioteket, men att det för närvarande inte var många evenemang eller program för ungdomar på biblioteket. Hon menade att skolbiblioteket hade tagit över många programpunkter och att när folkbiblioteket väl höll i något evenemang för ungdomar fanns det inget stort intresse för de evenemangen från de ungas sida. Hon hade dock planer på att starta en bokklubb, men hade ännu inte kommit fram till vilken åldersgrupp hon tänkt rikta in sig på.

5.3.2 I lokalutformningen

Under intervjuerna ställdes frågan om respondenterna hade låtit de unga användarna vara delaktiga i utformningen av ungdomsavdelningarna på något sätt. Kristian förklarade att de unga inte hade haft något att säga till om angående det fysiska biblioteket, men att det pågick diskussioner hos personalen om hur de skulle kunna skapa mer plats åt de unga på biblioteket. På bibliotek 2 hade de unga varit involverade genom fokusgrupper inför öppnandet av ungdomsavdelningen. Agnes och hennes kollegor har senare tagit stora intryck från andra ungdomsavdelningar och bibliotek i hur de arbetar med användandet av lokaler, och hon berättade att de försökte se problem och lösningar ur de ungas perspektiv – vilket exempelvis innebar att flera bokhyllor inte var högre än i ögonhöjd med yngre tonåringar för att böckerna skulle vara lättillgängliga för alla unga användare. På bibliotek 3 hade de inte använt sig av någon input från ungdomar vid inredningen och utformandet av ungdomsavdelningen, de hade tagit in en scenograf 2014 som hade gjort om i biblioteket för att få det mer enhetligt. Isabel och Nadja tog upp hur de haft referensgrupper med unga involverade tidigare i arbetet med nya lokaler, men att det blev svårare att implementera önskemål och idéer varefter bygget framskred. Rut förklarade att hon inte mindes ifall unga varit involverade på något sätt i lokalutformningen, men att det fanns diskussioner om att låta ungdomarna vara delaktiga om den nya tillbyggnaden som förhålls en längre tid kom till skott.

5.3.3 Sociala medier

Sociala medier är ett nytt verktyg för bibliotekspersonal att ta till sig, vilket märktes av i de utförda intervjuerna. Majoriteten av respondenterna var öppna till att använda sig av sociala medier, som facebook och instagram, som ett sätt att informera och involvera ungdomar. Isabel och Nadja tog upp hur de försöker skapa en dialog med unga användare genom sociala medier, men att responsen varit sval från de unga användarnas sida. Respondenterna från bibliotek 1, 2, och 3 hade haft ungdomsbloggar som komplement till sina hemsidor tidigare, med bokrecensioner och inlägg från unga användare och bibliotekarier. De hade dock lagt ner dessa bloggar då de var tidskrävande och respondenterna märkte hur intresset svalnade från användarnas sida ju mindre tid bibliotekarierna hade att lägga ner på bloggarna. Alla fem bibliotek i denna undersökning har facebook-sidor, men endast bibliotek 2 har en egen facebook-sida för ungdomsavdelningen. Bibliotek 2 har även en grupp på Goodreads, en sida för bl.a. bokrecensioner och listor. Denna grupp är skapad för alla filialbiblioteks ungdomsavdelningar som finns i staden, och är menad att låta användarna kunna interagera med varandra och hitta boktips.

Bibliotek	Facebook	Instagram
Bibliotek 1	Ja	Nej
Bibliotek 2	Ja	Ja
Bibliotek 3	Ja	Nej
Bibliotek 4	Ja	Ja
Bibliotek 5	Ja	Nej

Tabell 3.4 Internetanvändning.

Kristian på bibliotek 1 tog upp att arbetet med sociala medier är en pågående diskussion bland arbetsgrupperna, särskilt instagram, då de har ett konto för vuxenavdelningen och en för barnavdelningen – men ingen för ungdomsavdelningen. Han förklarade att samtidigt som han har önskemål om att ha ett instagramkonto för ungdomsavdelningen måste det avvägas mot att inte ha för många ingångar till biblioteket på internet, det kan bli stökigt med för många konton på sociala medier. Under intervjun med respondenterna från bibliotek 3 kom det fram att de önskade sig ett instagramkonto för ungdomsavdelningen, att det var en utvärdering på gång och att kontot förhoppningsvis skulle startas hösten 2016, men vid skrivandet av detta arbete våren 2017 har de inte något instagramkonto, vare sig för hela biblioteket eller ungdomsavdelningen.

5.4 Utmaningar

Vid samtliga intervjuerna hade alla på något sätt stött på utmaningar i sitt arbete. De utmaningar de kunde stöta på var exempelvis allt ifrån vuxna som tar upp för mycket plats, lokaler som inte är anpassade efter behov, och att få ungdomar att bli intresserade av att besöka bibliotekens evenemang.

5.4.1 Vuxna

På bibliotek 4 berättar Isabel och Nadja att bibliotekarierna som inte jobbar med barn och ungdomar har kortare tålamod och kan därmed tycka att ungdomarna stör när de umgås i grupper vid tv-spelshörnan, då ljudnivån kan höjas lite. Ofta är dessa bibliotekarier fast i den gamla modellen att det ska vara tyst på biblioteket och inte vara en mötesplats. Det kan då uppstå diskussioner i personalgrupperna om hur de ska lösa detta, däremot känner Isabel och Nadja att de har sektionschefens stöd då hon vill få in flera ungdomar i verksamheten.

På bibliotek 3 har de problem med att vuxna går och sätter sig på sofforna som är på ungdomsavdelningen för att de tycker de är sköna. Och då vill inte ungdomarna sätta sig där. Även på bibliotek 1 har detta problem funnits. Det var ett problem när de hade ungdomsavdelningen bredvid tidningarna innan de flyttade. Då var problemet att äldre män kunde ta med sin tidning och sätta sig i den orangea soffan som var avsedd för ungdomarna. På bibliotek 2 upplever de även där samma sak att vuxna klampar in och tar över sofforna för att sitta och läsa sin tidning eller bok. På bibliotek 2 har de även problem med att få vuxna att förstå att de helst inte ska vara på ungdomsavdelningen, då den inte är avsedd för dem. De har haft exempelvis problem med att vuxna sätter sig vid datorerna som är avsedda för de unga mellan tretton och nitton år, men där är de snabba på att fråga besökarna hur gamla de är och är de för gamla ber bibliotekarierna dem att flytta på sig till vuxenavdelningen. Agnes berättar att det egentligen inte får avvisa vuxna från avdelningen eftersom lagen förbjuder avvisning av vuxna i den offentliga miljön om de inte har ett oroväckande beteende. En äldre dam hade anmält biblioteket när en i personalen avvisade henne från avdelningen, och damen fick rätt i rätten.

Samtliga bibliotek tycker att ungdomsavdelningen är alldeles för liten i jämförelse med vuxenavdelningen. På bibliotek 1 och 2 är utlånen på ungdomsavdelningen väldigt hög, Kristian nämner att själva ytan är procentuellt sett väldigt liten i relation till utlånen.

5.4.2 Ungdomar

En utmaning som samtliga bibliotek stöter på är när de ska försöka nå ut till ungdomarna som inte har för vana att besöka biblioteken för att låna böcker, umgås på biblioteket eller komma på bibliotekens evenemang. På bibliotek 5 har de haft ett par evenemang oftast på skolloven, då har det inte dykt upp många ungdomar, de har även märkt att besöksantalet av ungdomar är mindre än vad den var förut. Förut låg fritidsgården i källaren i lokalen och då kom ungdomarna i grupp och besökte biblioteket, men när den flyttade så försvann ungdomarna successivt. Rut nämner att det är svårt att veta hur hon ska göra för att få ungdomarna att komma, det är så mycket att konkurrera med, som fritidsaktiviteter och dagens alla nya teknikprylar.

På bibliotek 4 jobbar de aktivt med att försöka få ungdomarna att komma på sin fritid till biblioteket. Därmed har de byggt upp ett samarbete med skolorna för att nå ungdomarna, men de erkänner att det är svårt att veta om de kommer eller inte. Nadja och Isabel nämner att det svåra med att få ungdomarna intresserade i de evenemang som

de skapar är att de själv har svårt att hänga med i intressena då de ändras ofta. På bibliotek 1 tar även Kristian upp detta dilemma att hänga med i trenderna, för tio år sedan var exempelvis poetry slam väldigt populärt i ett par år, sedan var det dött och helt plötsligt var det vampyrer och dystopi som blev populärt. Enligt bibliotekarierna är det allra viktigaste i arbetet med ungdomar att hänga med i trenderna, tekniken och alla termer som ungdomarna använder.

6 Analys

I följande kapitel presenteras analysen av resultatredovisningen som gjordes i föregående kapitel (se kapitel 7). Analysen har utförts utifrån Positive Youth Development-teorin (PYD) (se kapitel 5). Kapitlet är indelat efter de frågeställningar som vi har: Deltagande, Evenemang, Lokaler och Utmaningar. Denna indelning är till för att det ska bli lättare att kunna läsa och återkoppla till det vi har tagit upp i teorin (kapitel 5) och i resultatet (kapitel 7).

6.1 Deltagande

Att vara en aktiv deltagare på folkbibliotek, exempelvis genom att kunna vara med i program, lägga upp bilder eller texter på bloggar eller andra sociala medier, eller få ha önskemål om möblering av bibliotekets ungdomsavdelning, är positiva utvecklingssteg i PYD-teorin. Att få bidra till sin omgivning är i Zarretts och Lernalers lista på fem C den sjätte punkten och ett bevis på att kontexten den unga individen befinner sig i främjar de fem C som står för en positiv utveckling (2008). I modellen Benson et al. har skapat är deltagande och bidragande till samhället en essentiell del för att den unga individen ska utvecklas (2007).

Som tidigare nämnt förklarade Kristian på bibliotek 1 att programmen för ungdomar blir som bäst när man lyssnar på dem. Denna tanke bör genomsyra hela ungdomsverksamheten på folkbiblioteken dock. På bibliotek 1 arbetade Kristian med delaktighet främst genom programmen och evenemangen. På sociala medier hade han och hans kollegor inte samma möjlighet att skapa en kontakt med de unga användarna. Ungbloggen bibliotekarierna hade haft var nedlagd, då det inte fanns tid till att arbeta med den – vilket var samma problem Agnes och bibliotekarierna på bibliotek 3 hade stött på. Även om ungdomar hade kunnat ta stor del i att hålla dessa bloggar uppdaterade och intressanta hade det behövts bibliotekarier som överblickade ungbloggarna för att främja kontakten mellan unga och bibliotekarier, och för att skapa en trygg miljö för de unga på bloggarna.

Med ett deltagande från de ungas sida i fråga om lokalutformning hade bibliotekarierna kunnat bidra till att få de unga besökarna att känna stolthet och äganderätt över sina ungdomsavdelningar, vilket är en viktig nyckel till att få de unga att känna sig välkomna och säkra när de besöker sina bibliotek.

På bibliotek 2 hade det funnits fokusgrupper för möblering och utformning av lokalen inför ungdomsavdelningens öppnande, dessutom fortsatte Agnes och hennes kollegor arbetet med att bättra på avdelningen genom skogränser och låga bokhyllor för att de unga skulle känna att avdelningen var deras. De andra intervjuade bibliotekarierna pratade om hur de ville involvera ungdomarna mer i lokalutformningen, men att det av flera olika skäl var svårt. Nadja och Isabel poängterade att de var väldigt bundna av arkitekter och kulturhusets bestämmelser i fråga om inredning av de nya lokaler biblioteket skulle flytta till. De hade trots det en dialog med unga användare om vad de

ville ha i ungdomsavdelningen och vände frågan om vad som ska finnas i lokalerna till att bli vad de ska göra i lokalerna.

För bibliotek 5 och Rut var lokalförbättring en fråga som låg i limbo. Det fanns diskussioner om en tillbyggnation som fördröjts en längre tid och det var osäkert om den ens skulle bli av. Rut hade förhoppningar dock om att kunna involvera unga användare i utformningen av ungdomsavdelningen om nybygget skedde, vilket skulle vara en bra möjlighet för Rut och de unga användarna att skapa en relation och forma en ny ungdomsavdelning där de känner sig välkomna och inkluderade i en kontext där de bidrar till verksamheten tillsammans.

6.2 Evenemang

De evenemang och program de tillfrågade bibliotekarierna arbetade med var i grunden lika varandra; de hade bokklubbar, författarträffar, och samarbeten med lokala föreningar. Att ha dessa typer av program är ett sätt att skapa kontinuitet och säkerhet för unga användare. Samtidigt kan det vara ett bekymmer då ungdomarna kan känna att de inte kan förändra något som ses som en del av en institution. De flesta respondenterna menade att de unga får forma dessa program till viss del. En bokklubb är en bokklubb, det finns en konnotation som följer med det ordet, och det är svårt för osäkra ungdomar och ovana biblioteksbesökare att säga sin mening.

Det krävs även att de ungdomar som kommer med idéer och tankar till bibliotekspersonalen blir lyssnade på, att deras idéer implementeras då det är möjligt. I resultatet nämndes att ungdomsbibliotekarierna tyckte det var svårt att planera evenemang för ungdomar, att få feedback och idéer från de unga angående evenemang och program är ett enkelt och bra sätt att skapa en relation ungdom och bibliotekarie emellan, något som är av vikt i PYD. Relationer är dessutom viktiga i att bygga upp en säker och välkomnande miljö för de unga (Benson et al., 2007).

Bibliotekarierna Nadja och Isabel pratade om olika evenemang de haft utöver bokklubbar och författarträffar. De hade haft teman med graffiti och datorspel bl.a., och talade om att unga användare fritt fått dela med sig av sina önskemål och idéer när det kom till evenemang, som en kompromiss över att de inte kunde säga till mycket om utformningen av de nya lokalerna. Bibliotekarierna hade flera ingångar till att föra en öppen diskussion om evenemang genom bl.a. en grupp unga tjejer de mötte regelbundet.

Denna typ av öppna samtal där tankar kan bollas runt och förverkligas visar de unga att de tas på allvar, att de har en plats där de kan pröva på olika saker, och att de har en koppling till biblioteket; alla dessa delar finns i PYD-teorin och leder till en positiv utveckling för de unga och är en situation som bibliotekarierna också kan dra fördel av.

På bibliotek 5 å andra sidan samarbetar Rut väldigt sällan med unga användare. Hon säger att skolbibliotekarierna har bättre koll på ungdomarna och vad de vill ha ut av ett bibliotek, men hon implementerar inga idéer från skolbibliotekarier eller ungdomar och har inte ens program utformade för ungdomar på biblioteket under långa tidsperioder.

Hon menar att de unga är välkomna på familjelördagar, som är återkommande, och de sällsynta evenemang som dyker upp då och då. Ruts arbetssätt skapar en miljö ungdomar inte känner sig välkomna i. Det tar tid, arbete, och mycket dialog att få ungdomar att vara aktiva deltagare på bibliotek, evenemang, och program istället för bara mottagare av biblioteksverksamhetens planerade program. Zarrett och Lerner's fem C (2008) visar på vilka egenskaper som en ung människa bör besitta för att kunna bidra till sin omgivning. Ruts inställning gentemot unga som deltagare i evenemang dämpar utvecklingen av dessa fem C'n och får unga att söka sig till andra ställen där de känner sig välkomna och hörda.

På bibliotek 2 arbetade Agnes mycket med att de unga skulle känna sig som värderade deltagare under evenemang på olika sätt. När de var delaktiga i planerandet av ett program eller evenemang fick de även hålla i det så mycket det var möjligt, medan Agnes och hennes kollegor var villiga att hjälpa till om det behövdes. I denna miljö kan de fem C'n frodas, ungdomarna får utveckla sin kompetens, sina relationer, och de tre andra C'n, och ungdomarna bidrar till sin omgivning frivilligt och öppet. Kristian tog upp poetry slam-evenemangen som var succéer under en lång tid, mycket på grund av att det var ungdomar involverade i utförandet av evenemangen. När nyckelpersonerna var tvungna att sluta föll poetry slam-evenemangen i glömska och andra intressen tog dess plats, men utan eldsjälur som kunde bidra till att återskapa samma typ av framgångsrika evenemang. I PYD-teorin tas det upp en aspekt som handlar om att när de unga individerna lär ut sina kunskaper och delar med sig av sina erfarenheter till kamrater utvecklas de, samtidigt som de är med att utveckla sina kamrater (Benson et al., 2003).

I bibliotek 3 tyckte respondenterna att de inte hade många evenemang, men exempelvis Harry Potter-kvällarna de arrangerade med hjälp av två unga volontärer visar på att de involverar unga användare i verksamheten. Dessutom vid intervjuens utförande var dessa två volontärer på väg att avsluta sitt engagemang i Harry Potter-kvällarna och letade efter andra villiga ungdomar som kunde ta över kvällarna. Dessa kvällar är vid skrivandet av detta arbete fortfarande återkommande evenemang i bibliotek 3s program.

6.3 Lokaler

Utifrån insamlat material uppmärksammades ett tydligt mönster angående lokalerna som biblioteken låg i, de var för små och hade en utformning som inte passade dagens behov med att vara en mötesplats och inte bara ett ställe där man kan låna och lämna böcker. Det uppmärksammades även att barnavdelningen låg intill ungdomsavdelningen på fyra av fem bibliotek vilket enligt bibliotekarierna var ett problem, men eftersom de inte hade mer utrymme att jobba med var det svårt att ändra.

Även om en del av biblioteken håller på eller ska bygga om berättar respondenterna att det är en svår process att få in sina idéer eftersom arkitekterna som planerar biblioteken har tydliga riktlinjer på hur ett bibliotek ska se ut och det blev då svårare att frambringa alla önskemål som ungdomarna hade. Bibliotekarierna Nadja och Isabel hade en ganska bra dialog med arkitekterna om vad som skulle passa bra och vad som inte skulle bli

bra, men även där var dem styrda av arkitekternas plan och de fick igenom ganska lite men dock viktiga punkter. Agnes däremot fick inte vara lika delaktig som Nadja och Isabel när lokalen skulle flyttas. Enligt henne finns det en oro över miljön som de ska flytta till när den är klar, att den inte lever upp till de förväntningar som ungdomarna har samt att trygghetskänslan som ungdomarna har till den befintliga lokalen försvinner. På samtliga bibliotek har de även flyttat om på ungdomsavdelningen för att försöka hitta ett bättre ställe för ungdomarna för att försöka uppfylla de krav de har. I PYD tar man upp att ungdomar utvecklar en positiv bana när de får vara delaktiga i relationerna och sammanhang som stärker deras utvecklingsförmåga, en viktig punkt för att det ska fungera är att man uppfyller ungdomarnas behov när det kommer till att skapa en trygg miljö där de känner sig bekväma (Benson et al, 2007).

Möblemanget på biblioteken är en viktig del av hur folk känner sig när de besöker biblioteken. På samtliga bibliotek fanns det någon form av komfort som ungdomarna kunde använda när de besöker biblioteken. Det fanns även möjlighet på tre av fem bibliotek att spela tv-spel tillsammans med vänner, på två av fem bibliotek fanns det möjlighet att delta på filmvisning och böckerna på fyra av fem bibliotek var genreindelade för att ungdomarna skulle lättare hitta vad de vill läsa. Enligt teorin är det viktigt att ungdomarna känner sig välkomna och inte som ett problem eller börda som behövs lösa (Benson et al, 2007). Enligt Agnes har man försökt skapa att den befintliga platsen passar ungdomar så att de kan vara sig själva och känna att *detta är deras bibliotek*, och då behöver ungdomsvänliga inslag också förmedlas in utöver möblemanget.

6.4 Utmaningar

Utmaningar var något alla respondenter hade mött i arbetet. Utmaningarna är inte bara att lokalerna är för små, utan människorna som vistas på biblioteken kunde också vara ett problem. Isabel och Nadja nämner att de har problem med att den äldre personalen kan tycka ungdomar är stökiga och kan vara svåra att styra, och det har dykt upp diskussioner mellan personalgrupperna. Detta går helt emot vad PYD-teorin handlar om, där man ser vuxna som en trygghetszon för ungdomarnas utveckling (Zarrett & Lerner, 2008). Det är även viktigt att ha personer som är intresserade och verkligen vill jobba med ungdomar, annars riskerar man ett negativt resultat. Rut berättar att de har svårt att få ungdomarna till biblioteket när de har evenemang på loven. Hon berättar även att mycket av ansvaret för ungdomarna ligger på skolbibliotekarien, eftersom hon har enklare att nå dem.

På bibliotek 1, 2, och 3 har de haft problem med vuxna som har tagit över ungdomsavdelningen, då de anser att de har rätt att få sitta i sofforna och läsa exempelvis tidningen, men i själva verket har de nästintill hela biblioteket att vistas på. Agnes har upplevt dessa problem, speciellt för att de har tidningshyllan precis bredvid ungdomsavdelningen och vuxna inte har bekväma stolar att sitta på och då ser de att de har rätt att sätta sig i sofforna. Hon tycker att vuxenavdelningen behöver se över sin struktur på möblerna som de väljer så att vuxna också får det mysigt och stannar på sin avdelning.

7 Diskussion

I detta kapitel kommer vi presentera studiens diskussion, vilket behandlar den utvecklade bearbetningen av det sammansatta resultatet och analysen till egna tolkningar, diskussioner och kopplingar till den tidigare forskningen.

7.1 Deltagande

De resultat som framkommit samt analysen visar på att ungdomsbibliotekarierna vill ha ett större deltagande från ungdomarnas sida, men att bibliotekarierna inte alltid vet hur de ska gå tillväga. Bibliotekarierna har svårt att nå ut till ungdomar som inte besöker biblioteket, och ibland även att nå ut till de ungdomar som är aktiva besökare på bibliotek.

Agnes på bibliotek 2 sa under intervjun angående en utvärdering som hade gjorts på biblioteket där ungdomsavdelningen var i fokus att det syns direkt om man som bibliotekarie är bekväm med ungdomar eller gömmer sig bakom datorn och hoppas att arbetspasset ska ta slut. Spielberg och Whalen beskriver att det är viktigt att det är bibliotekarier som vill arbeta med ungdomar som gör det (2002), och i PYD-teorin betonas vikten av att skapa en säker och välkomnande miljö för de unga (Benson et al., 2007).

För ungdomsbibliotekarierna som är passionerade och aktiva i sitt arbete med att involvera ungdomar kan detta ibland inte vara tillräckligt, då ungdomarna på biblioteken inte bara möter ungdomsbibliotekarierna, utan även de andra bibliotekarierna, som kanske inte är lika öppna och intresserade av att interagera med de unga. Lideberg (2002) tar upp att ungdomstiden främst kan föreställas som en social karantän och instängdhet, då ungdomarna inväntar vuxenlivet. Om då ungdomarna möter bibliotekarier som inte är intresserade eller öppna för dem, då kan intresset falla hos dem som varit ambivalenta till bibliotek. Om ungdomarna dessutom möter ungdomsbibliotekarier som är ointresserade av att arbeta med ungdomar, eller som har gett upp då de tror att de unga har lagt ner biblioteksbesöken för att biblioteken inte kan vinna mot datorer och smart phones, då faller möjligheten att skapa en bra miljö och stadiga relationer till ungdomarna ännu mer.

I fyra av de fem bibliotek som var med i denna undersökning är ungdomsavdelningarna placerade långt in i biblioteket, dessutom är de placerade i hörn av biblioteken. Den goda tanken var att ungdomarna skulle få avdelningar som var något avskärmade från vuxna och barn, de skulle få ha en egen avdelning där de kände sig säkra. Dock säger placeringen av dessa avdelningar indirekt till unga människor att de är en eftertanke. Isabel och Nadja diskuterade detta problem när de pratade om de nya lokalerna som biblioteket skulle flyttas till; arkitekterna hade en allmän bild om hur ett bibliotek skulle vara utformat för att passa både små och stora besökare, sedan fogades ungdomsavdelningen in i det. Jones och Delahantys mening om att bibliotek oavsiktligt kan skapa och främja ett osympatiskt klimat för ungdomar oavsiktligt (2011) sammanfattar dessa problem tydligt.

Hade de unga haft en möjlighet att utforma dessa lokaler skulle mycket av problemen med miljön förminska, då en känsla av äganderätt och koppling till lokalerna skulle skapas hos ungdomar, de skulle vilja sköta om sin avdelning, och denna känsla skulle de föra över till nya ungdomar enligt Zarretts och Lernalers fem C (2008). Samtidigt är det viktigt att poängtera att en öppen dialog mellan bibliotekarier och ungdomar är essentiell hur än lokalerna ser ut. Flera av forskarna som tagits upp i den tidigare forskningen (se kapitel 4) tar upp dialogen som ett verktyg för att involvera ungdomarna i biblioteksverksamheten. Även i PYD-teorin framhävs dialogen mycket; det är ett sätt att skapa relationer mellan den unga individen och kontexten hen befinner sig i (Benson et al., 2007).

7.2 Evenemang

I två av intervjuerna som gjordes för detta arbete berättade Kristian och respondenterna på bibliotek 3 att de hade haft unga volontärer som hållit i evenemang men som behövde avsluta sitt engagemang. För Kristians bibliotek innebar det att evenemangen avslutades efter volontärernas avslutande, medan evenemangen som hölls på bibliotek 3 fortfarande arrangeras regelbundet. Nadja och Isabel berättade om hur de hade regelbunden kontakt med en grupp gymnasieelever som deltog med planer för evenemang och marknadsföring för ungdomsverksamheten.

Spielberger och Whalen (2002) berättade att de unga volontärer de intervjuat som varit delaktiga under en längre tidsperiod och haft regelbundna tider för sitt engagemang oftare pratade om att de fått fördelar av sitt arbete. Dessa unga kände att de tagit till sig kunskap, erfarenheter, och utvecklats socialt av sitt volontärarbete. Detta borrar av flera av punkterna i listan av egenskaper på fem C'n som Zarrett och Lerner (2008) ansåg grundläggande för en positiv utveckling hos unga människor. Ungdomar som lär ut sina kunskaper som de samlat på sig till andra unga är en del av PYD-teorin (Benson et al., 2007). Dessa regelbundna möten och evenemang som togs upp under undersökningens intervjuer är därmed ett bra sätt att inte bara involvera ungdomar i biblioteksverksamheten, och att låta dem involvera andra unga i verksamheten, utan också främja relationer mellan bibliotekarier och att bygga upp de unga deltagarnas kompetens och kunskap (Benson et al., 2007, Zarrett och Lerner, 2008).

Detta är något som även syntes i Purhonens (2014) arbete där bibliotekarierna på ett folkbibliotek i Finland genom evenemang introducerade biblioteket till deltagande ungdomar genom att gruppera funktionsnedsatta ungdomar med ungdomar utan funktionsnedsättningar, som sedan fick arbeta tillsammans med olika projekt på biblioteket.

7.3 Lokaler

Studiens resultat samt analysen visade att folkbiblioteken är i ett stort behov av att få större, uppdaterade ytor med tydliga gränser var avdelningar börjar och slutar. När det kommer till utformningen av ungdomsavdelningen visar även resultatet och analysen att lokalerna inte är de bästa för ungdomarna, då de behöver ett större utrymme och inte

behöva känna sig störda av barnavdelningen som ligger intill. Resultaten och analysen visar också att det är viktigt att miljön på biblioteket kan prägla en trygghetskänsla för ungdomarna, som får dem att vilja besöka biblioteken. Men resultaten och analysen visar även att denna trygghetskänsla inte helt existerar för ungdomarna på en del bibliotek.

I förhållande till den tidigare forskningen visade analysen hur undersökningen stämmer överens med vad tidigare forskare har fått reda på genom sina undersökningar (Howard, 2011, Bernier, 2009, Agosto et al. 2015). Howard (2011) tar upp att det är viktigt att ta vara på vad ungdomarna har för respons på avdelningen och vad de känner behövs för att de ska fortsätta använda biblioteket genom resten av sin ungdomstid. I PYD-teorin är det precis vad ungdomarna behöver. De behöver känna sig viktiga och känna att vuxna lyssnar på dem för att de själva ska kunna utvecklas och bli vuxna.

När det kommer till genreindelningen visade resultatet att sammanlagt fyra av fem bibliotek på något sätt jobbar med en indelning för att ungdomarna ska hitta lättare bland böckerna. Genreindelning är något som Howard (2011) belyser att ungdomarna är ute efter för att det ska bli enklare för dem att bara gå runt bland hyllorna för att hitta det de söker. Hon lyfter även fram att ungdomarna tycker att biblioteken behöver marknadsföra böckerna bättre, speciellt nya böcker. Detta var något alla biblioteken var bra på; en del hade mer marknadsföring än andra men de jobbade på något sätt med att marknadsföra böckerna.

Enligt PYD-teorin är det viktigt att vuxna engagerar sig i ungdomarna eftersom vuxna är de som skapar hållbarhet, fördelaktighet, relationer i samhället både inom och utanför familjen (Agosto et al. 2015).

Vi har tolkat utifrån tidigare forskning, teorin och vad respondenterna sa, att det verkligen behövs en upplyftning av ungdomsavdelningen, man behöver verkligen höja upp dem i rank och sluta bortprioritera dem. Eftersom ungdomarna är vår framtid, det är de som ska ta över efter oss. Hur blir det om vi bara struntar i dem och ger dem minimalt med yta? Det vi även har sett från den tidigare forskningen fram till dagens bibliotek har det skett en liten utveckling åt rätt riktning, men man hittar fortfarande problem som behövs åtgärdas för att det ska bli så bra som möjligt.

7.4 Utmaningar

Enligt studiens resultat samt analysen var de större utmaningarna vuxnas sätt att ta över ungdomsavdelningen genom att sätta sig i sofforna och fåtöljerna, och ansåg att de hade all rätt i världen att sitta i ungdomsavdelningen även om de hade ett helt bibliotek att vistas på. Agnes tog upp att den största anledningen till att de tog över sofforna och fåtöljerna var för att deras egen avdelning saknade den komforten, och då tyckte vi att vuxenavdelningen behöver se över sitt möbelarrangemang och utveckla den så de får en trevlig miljö och inte behöver ta över ungdomarnas lilla yta.

Andra utmaningar som uppmärksammades var att på bibliotek 4 hade de problem inom personalkretsen med att en del bibliotekarier har kortare tålamod mot ungdomarna och tycker att ungdomarna kan vara stökiga och ljudnivån kan bli för hög. Lindgren belyser att problemet ökar då medier beskriver ungdomar som upproriska och odisciplinerade skapare av oordning (2015); men detta ska inte påverka biblioteksverksamheten eftersom den ska vara till för alla, och då ska man kunna se förbi det, samt att ungdomarna kan ha en annan ljudnivå och ordning runt sig. Däremot om det blir alldeles för högljutt och det stör andra användare kan man be dem att lugna ner sig. Även bibliotekarier som inte jobbar med barn eller ungdomar bör ha tålamod eftersom det är ett serviceyrke. Kan man inte ha tålamod med ungdomarna, som är en viktig del i biblioteksverksamheten, då kanske de personerna ska fundera på att byta jobb.

En av de större utmaningar som studien tog upp var att alla bibliotek belyste att det kunde vara svårt att hänga med i ungdomstrenderna. Nadja och Isabel tog upp att det kunde vara svårt att hänga med i vad som ungdomarna var intresserade av, då det ständigt ändras. Kristian tog upp att i ett par år var poetry slam populärt, men sedan gjorde det en total omvändning och vampyrer och dystopier blev populära. Ungdomsförändlighet är något som Sernhede (2015) tar upp; när unga får mer friheter och möjligheter ändras deras intressen, precis som den gjorde när ungdomskulturen triggades igång i efterkrigstiden då de fick tillgång till mer fritid och pengar.

När man jämför detta med teorin märker man att det som tagits upp i resultatet går emot vad PYD står för, speciellt när det kommer till engagerande vuxna. I resultatet samt analysen tar den upp oengagerade vuxna och vuxna som struntar i ungdomarnas behov.

8 Slutsatser

I slutsatskapitlet kommer vi ta upp de frågeställningar som studien önskades besvaras. Frågeställningarna kommer att besvaras genom det empiriska material som har samlats in.

Hur involveras ungdomar i biblioteksverksamheten?

Studien visar på att det finns många olika sätt att involvera ungdomar i bibliotekens verksamhet, och ungdomsbibliotekarierna arbetar med ungdomarnas engagemang enligt de förutsättningar de har. Ofta arbetar bibliotekarierna med beprövade metoder som exempelvis bokklubbar och författarbesök, vilket även erbjuder möjligheter för unga att vara del i val av böcker och författare. Ungdomsbibliotekarierna är dessutom inte lika låsta till att utföra evenemang som är bundna till kulturformer som är kopplade till litteratur och teater, så som barn- och vuxenbibliotekarier kan vara. Denna frihet ger ungdomsbibliotekarier tillfällen att prova på nya samarbeten och kulturformer som de ser intresserar unga eller som de unga frågar efter.

Med sociala medier som nya ingångspunkter för att involvera ungdomar har ungdomsbibliotekarierna börjat testa sig fram på internet för att främja engagemang bland unga. Dessa nya möjligheter är fortfarande svåra att bemästra och utnyttja fullt ut som verktyg i arbetet med ungdomar, vilket syns i vissa bibliotekariers ovilja att utveckla plattformar för sina unga användare att interagera på. Dessa sociala medier är dock redan så integrerade som uttrycksformer för ungdomar att de inte går att ignorera som ungdomsbibliotekarie.

Biblioteken som fysiska mötesplatser är en aspekt där engagemang från unga är en svår fråga. Ungdomsbibliotekarierna arbetar med att involvera unga genom att höra önskemål om exempelvis möblering, men då flera aspekter måste tas i beaktande i denna fråga, som t.ex. förordningar från högre instanser, är det inte alltid de unga får se att deras engagemang implementeras i verksamheten på biblioteket.

Hur kan unga användare delta i utformningen av bibliotekets lokaler?

Studiens resultat visade att ungdomarnas delaktighet var begränsade i utformningen av bibliotekslokalerna. Man flyttade runt avdelningarna för att hitta ett bra läge där ungdomarna kunde vara, däremot frågade man inte vad ungdomarna tyckte. I planeringen av nya bibliotek försökte man väva in ungdomars åsikter och vad de tycker. Eftersom bibliotekarierna själva är styrda av arkitekter är det svårt att ta med allt på det sättet ungdomarna vill. Bibliotek som inte ska bygga nytt eller flytta anpassar sig efter en mall som är utvecklat efter det man tror ungdomarna vill ha.

Vilka utmaningar möter bibliotekarierna i arbetet med ungdomar?

Denna studies resultat visar att ungdomsbibliotekarier får kämpa från tre olika håll för att upprätthålla ett bra arbete med ungdomar. De har utmaningar både från sina egna kollegor som kan vara otåliga när det kommer till ungdomar och tycker de är ett problem och diskussioner förs kring dem. Sedan får ungdomsbibliotekarierna kämpa mot vuxna användare som tar över ungdomsavdelningen genom att sätta sig i sofforna som står på avdelningen, och även använder datorer som är avsedda för ungdomar.

Sedan är det även ett dilemma för ungdomsbibliotekarier att försöka få ungdomarna att komma till biblioteken både för att vara där för att umgås samt att komma på event. En del av biblioteken hade byggt upp ett nätverk bland ungdomar, och de ungdomarna kom till biblioteken regelbundet. Medan på vissa andra bibliotek har de svårt att få in ungdomarna och evenen som de skapar ekar tomma och bibliotekarierna kan inte sätta fingret på vad de gör fel.

Ett till dilemma som bibliotekarierna möter i arbetet med ungdomarna är att de måste hela tiden hålla koll på vad som är aktuellt inom ungdomskulturen. Då ungdomarna har en tendens att vara ombytliga och kan byta trender som man byter strumpor, vad som kan vara populärt ena dagen kan vara ute den andra.

Hur delaktiga är ungdomar i biblioteks evenemang?

Resultaten från studien visar på att ungdomar vill vara delaktiga i evenemang, när det passar dem. Skälen till varför eller varför inte de unga deltar i program och evenemang på biblioteken är otaliga. Även evenemang som intresserar ungdomar kan generera låga besöksantal. Studien tyder dock på att ju mer de unga har varit involverade i förarbetet med evenemangen desto större chans finns det för att de blir välbesökta. Detta innebär att även något som kan verka så litet som att få välja bok till bokcirkeln kan generera större delaktighet från ungdomarnas sida. Här visar den genomförda undersökningen tydligt på att ungdomar vill bli hörda, och de vill se sina idéer implementeras i verksamheten, de vill att deras tankar och feedback respekteras. Det är även tydligt att ungdomars engagemang är en spiral, ju mer engagemang de får visa och ser blir förverkligat desto mer deltar de, och ju mindre de får att säga till om desto sällsyntare blir deras engagemang i evenemang och annan verksamhet på biblioteket.

Sammanfattning

Folkbiblioteken har börjat inse att de måste försöka utveckla ungdomsavdelningen, ungdomars delaktighet, och evenemangsplanering för att kunna skapa en attraktiv mötesplats som ungdomarna kan se som en resurs i sina liv och vilja komma till på deras fria tid. Bibliotekarierna har även börjat inse att ungdomsavdelningen behöver få mer utrymme än vad den har fått tidigare, och att man helst inte ska försöka integrera ungdomar med barn eftersom de gärna vill bli sedda som utvecklande vuxna. Bibliotekarierna inser även att de måste fråga ungdomarna vad de själva vill ha och se på biblioteken, för att biblioteken ska kunna konkurrera med andra fritidssysslor. Syftet för uppsatsen var att undersöka hur ungdomsbibliotekarierna arbetar med ungdomarna och ungdomsavdelningen. Uppsatsens frågeställningar var:

- Hur involveras ungdomar i biblioteksverksamheten?
- Hur kan unga användare delta i utformningen av bibliotekets lokaler?
- Vilka utmaningar möter bibliotekarierna i arbetet med ungdomar?
- Hur uppmuntras unga användare att delta på bibliotekets sociala plattformar?

Studien stödjer sig på teorin Positive Youth Development (PYD) som grundar sig i att de unga individerna behöver bygga upp relationer, känna sig delaktiga, och känna sig behövda för att kunna utvecklas. Teorin bygger på tidigare forskning inom olika områden om ungdomars utveckling, som samlats ihop för att kunna bygga upp en mer tydlig och enhetlig teori, som bygger på det viktigaste inom forskningen.

För insamling av det empiriska materialet användes det en kvalitativ metod där intervjuer genomfördes med åtta bibliotekarier på fem olika bibliotek runt om i Sverige. Intervjuerna bearbetades med att först transkriberas för att sedan strategiskt delas in med hjälp av fyra strukturerade huvudtermer inspirerade av studiens frågeställningar. Materialet arbetades vidare med ytterligare för analysen, vilket skedde utifrån de fyra indelningar som fanns i tidigare avsnitt. Analysen byggdes sedan vidare på i diskussionen där materialet sattes in i kontext till tidigare forskning samt våra egna reflektioner.

Resultaten visade att ungdomsbibliotekarier vill arbeta med ungdomar på olika sätt för att förbättra sina bibliotek, och vara en resurs för de unga biblioteksanvändarna. De flesta ungdomsbibliotekarier är passionerade för sina jobb och vill inkludera tonåringar och unga vuxna i planeringen och utförandet av bibliotekets verksamhet, samt lyssna på deras önskemål i frågor om bibliotekets lokaler, och de vill skapa en djupgående kontakt med ungdomarna både inom och utanför bibliotekens väggar och på sociala medier. Ungdomsbibliotekarierna har dock svårigheter att göra dessa önskemål till verklighet. De måste arbeta mot problem som allmänhetens och de andra bibliotekariernas åsikter om ungdomar som en problemgrupp, samt att arbeta med en målgrupp som är mångsidig och ombytlig – så som ungdomar är.

Referenser

Opublicerat material

Intervju 1: 2016-04-27, 31.01 minuter
Intervju 2: 2016-05-04, 22.53 minuter
Intervju 3: 2016-04-29, 25.08 minuter
Intervju 4: 2016-05-05, 30.45 minuter
Intervju 5: 2017-05-25, 21.40 minuter
Intervju 6: 2017-05-05, 29.49 minuter

Publicerat material

Agosto, D., Bell, J., Bernier, A., & Kuhlmann, M. (2015). "This Is Our Library, and It's a Pretty Cool Place": A User-Centered Study of Public Library YA Spaces. *Public Library Quarterly*, 34(1), 23-43.

Anthony Bernier. (2009). "'A space for myself to go.'" Early patterns in Small YA spaces". *Public Libraries* 33-47

Developmental assets and asset-building communities; implications for research, policy, and practice. (2003). *Reference and Research Book News*, 18(2), N/a.

Benson, P. L., Scales, P. C., Hamilton, S. F. and Sesma, A. (2007). *Positive Youth Development: Theory, Research, and Applications. Handbook of Child Psychology*. I:16. DOI: 10.1002/9780470147658.chpsy0116

Connery, M.C., John-Steiner, V. & Marjanovic-Shane, A. (red.) (2010). *Vygotsky and creativity: a cultural-historical approach to play, meaning making, and the arts*. New York: Peter Lang.

Hansson, J. (2012). Folkbibliotekens värdegrund. I Joacim Hansson, *Folkets bibliotek?: texter i urval 1994-2012*. Lund: BTJ förlag

Howard, Vivian. (2011). What Do Young Teens Think about the Public Library? *Library Quarterly*, 81(3), 321-344.

Kungliga biblioteket. (2016) *Bibliotek 2016 Offentligt finansierade bibliotek*. Hämtad från http://biblioteksstatistik.blogg.kb.se/files/2017/05/Rapport_Bibliotek2016.pdf

Lantz, A. (2013). *Intervjumetodik*. (3., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Lieberg, M. (2003). *Plats för ungdom: om ungdomar och ungdomskulturer i det offentliga rummet*. Stockholm: [s.n.].

Lindgren, S. (2015). Dagens ungdom?. I Simon Lindgren(Red.), *Ungdomskulturer*. (s.9-27). Malmö: Gleerups Utbildning Ab.

- Macchion, F & Savic, N. (2011). Youth: An exchange of ideas for public libraries. *Australasian Public Libraries and Information Services*, 24(1), 17-22.
- Purhonen, K. (2014). Kirjasto elämään : Työmenetelmiä kirjaston, nuoriso- ja sosiaalityön yhteiseen työhön.
- Rydsjö, K. & Elf, A. (2007). *Studier av barn- och ungdomsbibliotek: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Regionbibliotek Stockholm.
- Sernhede, O. (1996). *Ungdomskulturen och de andra: sex essäer om ungdom, identitet och modernitet*. Göteborg: Daidalos.
- Sernhede, O (2015). Unga subkulturer. I Simon Lindgren(Ed.), *Ungdomskulturer*. (s.81-94). Malmö: Gleerups Utbildning Ab.
- Spielberger, J., & P. Whalen, S. (2002). The public libraries as partners in yourh development initiative. Chicago: *The university of Chicago*
- Steele, K. (2013) What we think actually matters? Teen participatory design and actio research at the free library of philadelphia. Philadelphia: *The free library of philadelphia* 12-15.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. (4., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Zarrett, N., & Lerner, R. M. (2008). Ways to promote the positive development of children and youth. *Child Trends*, 11, 1-5.

Bilagor

Bilaga A Introduktions brev

Hej,

Våra namn är Rebecka Elofsson och Tina Vilhelmsson, vi studerar till bibliotekarie på Linnéuniversitetet i Växjö. Vi ska skriva vår c-uppsats nu i vår, och vi har tänkt skriva om bibliotek och deras arbete med unga användare - hur biblioteket engagerar ett samarbete med ungdomar, bl.a..

Om ni är intresserade kommer intervjuerna vara runt 30-40 minuter. Intervjun kommer behövas spelas in på grund av transkribering, men sammanställningen kommer inte bifogas med i uppsatsen. Intervjun kommer vara full anonym. Skulle vara bra om vi fick intervjua någon som jobbar med ungdomarna och deras avdelning. Vi skulle gärna vilja genomföra intervjun så snart som möjligt, när det fungerar för er.

Vid frågor eller annat kan ni nå oss på mail.

Med vänliga hälsningar,

Rebecka Elofsson och Tina Vilhelmsson

Bilaga B Intervjuguide 1

1, Berätta lite om bibliotekets ungdomsavdelning.

Vad är er åldersdefinition av ungdomar?

Vad anser du ingår i begreppet marknadsföring?

2, Hur är utbudet anpassat efter målgruppen?

Hur arbetar ni med beståndet?

{Inköp, gallring, förslag.}

Har ungdomar på något sätt varit aktiva i utformningen av beståndet/lokalerna/evenemangen?

3, Hur arbetar ni med marknadsföring?

– Sociala medier (Facebook, instagram, bloggar?)

– Lokalutformning

[uppföljning, hur effektivt är det?]

Finns marknadsföring med som en del i bibliotekets planering?

Har ni en långsiktig marknadsföringsplan? Hur ser den i så fall ut?

Hur mycket tid och resurser finns avsatt för marknadsföring?

Hur ser ni på konkaten med användarna som en del av er marknadsföring?

Arbetar hela personalgruppen på något sätt med marknadsföring?

Hur har ni gjort för att göra ungdomarna medvetna om biblioteket?

4, Evenemang

Vilka typer av evenemang har ni?

Hur kommer ni på och utvecklar evenemang?

Samarbeten – med ungdomar/andra organisationer

Marknadsföringen av evenemang. Hur? Resurser?

5, Hemsidan

När konstruerades nuvarande webbplats?

Hur mycket tid avsätts i månaden för förändring och aktualisering av webbplatsen?

I hur hög grad kan ni själva styra utformningen av webbplatsen?

[Uppföljningsfråga: Vad är det som begränsar er?]

Vilka reaktioner har ni fått från användare när det gäller webbplatsen?

Vad gör ni för att undersöka vad användarna önskar när det gäller webbplatsens innehåll?

Hur har ni tänkt vid utformandet av nuvarande webbplats när det gäller text användbarhet?

Har ni gjort några användarundersökningar inför den nuvarande webbplatsens utformning?

På vilka sätt märker ni att användarna nyttjar webbplatsen?

På vilka sätt påverkar förändringar på webbplatsen besöksstatistiken på biblioteket, tror du?

På vilket sätt påverkar förändringar på webbplatsen utlåningsstatistiken på biblioteket, tror du?

Bilaga C Intervjuguide 2

Berätta om bibliotekets ungdomsavdelning?

Hur involveras ungdomarna i biblioteksverksamheten?

- Har ni Fokusgrupper?

Har de unga varit delaktiga i lokalutformningen?

- val av möbler, hyllor.

Har de deltagit i planerandet/utformandet av evenemang?

Hur upprätthåller och etablerar ni en givande dialog med ungdomarna?

Vilka utmaningar möter ni i arbetet med att involverar ungdomarna och få de delaktiga?

Hur interagerar ni med unga användare på internet? – bloggar/sociala medier

Kan de använda era sidor för att lägga upp texter/foton?

Hur får ni in ungdomar som inte är så intresserade av biblioteket?

Bokklubbar/cirklar – hur väljs böcker?

- Vi arbetar med tanken att vi ställer uppföljningsfrågor under intervjuens gång i takt med att det passar den intervjuade.